

Nr 167.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid blindundervisningsanstalterna m. m.; given Stockholms slott den 21 februari 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att
dels godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet framlagda förslagen till ordinarie stater för institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas, för förskolan för blinda i Växjö samt för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda, att tillämpas från och med år 1920;

dels för åtnjutande av de avlöningsförmåner, som föreslagits för ordinarie befattningshavare, fastställa de av departementschefen föreslagna villkor och bestämmelser;

dels förklara,

att en var, som med eller efter ingången av år 1920 tillträder befattning vid statens läroanstalter för blinda, skall vara skyldig underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser samt

att de förutvarande innehavare av befattningar vid sagda anstalter, vilka icke före viss av Kungl. Maj:t bestämd tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya avlöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande avlöningsförmåner;

dels godkänna följande grunder för avlöande av vikarier för lärarpersonalen vid statens blindundervisningsanstalter, nämligen

att arvudet till vikarie för rektor vid blindundervisningsanstalt skall utgå, på sätt Kungl. Maj:t för varje särskilt fall förordnar,

att arvudet till vikarie för annan av ifrågavarande lärarpersonal skall utgå med ett belopp motsvarande den kontanta begynnelseavlöningen för den tjänst, som av vikarien uppehålles,

att vad som vid lärare beviljad tjänstledighet på grund av sjukdom utöver de till tjänsten hörande tjänstgöringspenningar, vilka vikarien äger uppbära, eller särskilt bestämd andel av lönen erfordras för att arvodet till denne skall uppgå till nyssnämnda belopp, skall utgå av statsmedel; dels, vid bifall till de av departementschefen framlagda statförslagen, höja det *ordinarie anslaget* till institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas, nu 79,050 kronor, med 23,400 kronor till 102,450 kronor, det *ordinarie anslaget* till förskolan för blindas i Växjö, nu 14,800 kronor, med 6,400 kronor till 21,200 kronor samt det *ordinarie bestämda anslaget* till hantverksskolan i Kristinehamn för blindas, nu 9,000 kronor, med 7,700 kronor till 16,700 kronor; dels ock till hantverksskolan i Kristinehamn för blindas anvisa på *extra stat* för år 1920 ett förslagsanslag, högst 7,050 kronor, till förstärkande av det på skolans ordinarie stat uppförda reservationsanslaget samt ett reservationsanslag av 3,550 kronor till uppehållande vid skolan under höstterminen 1920 av ytterligare en korgmakeriavdelning.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Rydén föredrog frågan om löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid blindundervisningsanstalterna m. m. och anförde i detta avseende följande:

Löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid blindundervisningsanstalterna m. m.

I mitt yttrande till det vid statsverkspropositionen till innevarande års riksdag i utdrag fogade statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden den 9 januari 1919 hemställde jag om förslag till riksdagen att, i avbidan på proposition angående löne- och pensionsreglering för lärarpersonalen vid institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas, vid förskolan för blindas i Växjö samt vid hantverksskolan i Kristinehamn för blindas m. m., för sådant ändamål under riksstatens åttonde huvudtitel beräkna

dels i fråga om lärarpersonalen vid institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas en ökning av det ordinarie anslaget till nämnda institut och förskola med 26,800 kronor (punkten 227);

dels beträffande lärarpersonalen vid förskolan för blindas i Växjö en ökning av det ordinarie anslaget till denna skola med 6,400 kronor (punkten 228);

dels ock, vad angår lärarpersonalen vid hantverksskolan i Kristinehamn för blinda m. m, ett belopp av 19,500 kronor, därav 8,900 kronor såsom ökning av det ordinarie bestämda anslaget till denna skola och 10,600 kronor på extra stat för år 1920 till förstärkande av det till samma skola nu utgående ordinarie reservationsanslaget m. m. (punkten 229).

Jag torde få erinra därom, att vad jag sålunda hemställde vann Kungl. Maj:ts bifall och att i årets statsverksproposition motsvarande förslag avlåtits till riksdagen.

De ärenden, i fråga om vilka sålunda framställning till riksdagen ställts i utsikt, anhåller jag att nu få ånyo föredraga inför Kungl. Maj:t.

Nu gällande
avlöningsför-
hållanden.

Till belysning av nu gällande avlöningsförhållanden ävensom för bedömning av de förslag i övrigt, som i ämnet gjorts, anser jag mig böra i deras helhet återgiva de nuvarande staterna för blindundervisningsanstalterna.

Genom beslut av 1908 års riksdag fastställdes stat för *instituttet och förskolan för blinda å Tomtebodå*. Med senare i densamma vidtagna ändringar ter sig denna stat för närvarande på följande sätt:

A) Inkomststat.			
Ordinarie statsanslag			kronor 79.050
Elevavgifter			» 46,500
			Summa kronor 125,550
B) Utgiftsstat.			
(1) Avlöningar.			
	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa
Rektor, förutom boställsvåning med värme och planteringsland, därest tillgång till sådant finnes.....	3,700	1,800	5,500
1 ämneslärare vid instituttet, förutom bostad med värme	1,500	700	2,200
2 ämneslärare, dito dito.....	3,000	1,400	4,400
			Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr., av vilka belopp 350 kr. utgöra lön och 150 kr. tjänstgöringspenningar. Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kr., efter 10 år med ytterligare 400 kr. och efter 15 år med än ytterligare 400 kr., av vilka belopp 300 kr. utgöra lön och 100 kr. tjänstgöringspenningar.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	
1 första ämneslärarinna vid institutet, förutom bostad med värme	1,400	600	2,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 250 kr., efter 10 år med ytterligare 250 kr. och efter 15 år med än ytterligare 250 kr., av vilka belopp 175 kr. utgöra lön och 75 kr. tjänstgöringspenningar. Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kr., efter 10 år med ytterligare 200 kr. och efter 15 år med än ytterligare 200 kr., av vilka belopp 150 kr. utgöra lön och 50 kr. tjänstgöringspenningar.
1 ämneslärarinna, dito dito	1,150	550	1,700	
1 första lärarinna vid förskolan, dito dito	1,400	600	2,000	
1 lärarinna i förskolan, dito dito	1,150	550	1,700	
2 lärarinnor i förskolan, dito dito	2,300	1,100	3,400	
1 arbetslärare, dito dito	1,050	450	1,500	
5 arbetslärare, dito dito	5,250	2,250	7,500	
1 musiklärare, dito dito	1,000	300	1,300	
1 musiklärare, arvode	—	—	550	
Musikundervisningen i övrigt, arvode å 125 kronor för årlig veckotimme, sammanlagthögst 1,000 kronor pr år; dock att sådan ersättning må till förenämnda båda musiklärare kunna utgå allenast för tjänstgöring, som överskjuter respektive 24 och 4 veckotimmar	—	—	1,000	
1 gymnastiklärare	—	—	1,200	
1 kamrerare och sekreterare, arvode	—	—	1,500	
Säger avlöningar	—	—	37,450	
2) Övriga utgifter.				
Fastighetens underhåll	—	—	7,000	
Undervisnings- och arbetsmateriell	—	—	1,700	
Inventarier	—	—	3,500	
Kosthållet	—	—	30,000	
Beklädnad	—	—	11,000	
Läkare och sjukvård	—	—	3,100	
Vårdare och tjänstepersonal	—	—	10,500	

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa
Tvätt och renhållning	—	—	3,000
Värme och lyshållning	—	—	11,500
Stallet	—	—	750
Diverse utgifter	—	—	6,050
<u>Säger övriga utgifter</u>	—	—	<u>88,100</u>
Summa kronor	—	—	125,550

ägande direktionen beträffande de under 2) här förut upptagna utgiftsposter att å en post göra någon minskning och å en annan någon ökning, endast utgiftsstaten i dess helhet icke överskrides.

Vid bedömandet och fastställandet av ifrågavarande lärarpersonals avlöningsförhållanden år 1908 var det företrädesvis två omständigheter, som trädde i förgrunden, nämligen 1904 års löneroglering för lärarna vid de allmänna läroverken samt 1906 års löneroglering för lärarpersonalen vid Stockholms folkskolor. Förstnämnda löneroglering var av betydelse vid bestämmandet av rektorslöneförmåner, ity att dessa — med hänsyn till att kompetensen för rektorsbefattningen vid institutet vore densamma som för rektor vid realskola, men arbetet och ansvaret för rektor vid institutet, huvudsakligen till följd av dettas egenskap av internat, otvivelaktigt måste anses tyngre än en realskolrektors — måste sättas högre än den sistnämndes för beredande av möjlighet till erhållande av en för den makt-påliggande befattningen fullt kvalificerad person. Beträffande ämneslärarna och lärarinnorna i förskolan fordras för dessa befattningar samma kompetens som för antagande till folkskollärare samt därutöver särskild insikt i blindundervisning, för vars förvärvande erfordras genomgående av ett provår vid blindläroanstalten. Med hänsyn till betydelsen för blindundervisningen, att dess handhavande kunde anförtros åt fullt dugliga och lämpliga personer och att därför de för folkskolans tjänst bäst kvalificerade kunde få påräknas såsom sökande till lärarbeställningarna vid blindskolan, hade avlöningsförmånerna för dessa befattningar blivit satta ej obetydligt högre än de till folkskollärare i Stockholm då utgående.

Genom kungörelse den 13 juni 1908 (bih. nr 56) fastställdes villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner för ordinarie befattningshavare vid ifrågavarande läroanstalt.

Vid 1908 års riksdag fastställdes även stat för *förskolan för blinda i Växjö*. Denna stat, som alltjämt äger giltighet, är av följande lydelse:

A) Inkomststat.				
Ordinarie statsanslag				kronor 14,800:—
Elevavgifter				» 12 000:—
				Summa kronor 26,800:—
B) Utgiftsstat.				
1) Avlöningar.				
	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	
Rektor, förutom bostad med värme	2,000	1,000	3,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr., av vilka belopp 350 kr. utgöra lön och 150 kr. tjänstgöringspenningar.
1 lärarinna, förutom bostad med värme	1,050	450	1,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 250 kr., efter 10 år med ytterligare 250 kr. och efter 15 år med än ytterligare 250 kr., av vilka belopp 175 kr. utgöra lön och 75 kr. tjänstgöringspenningar.
2 lärarinnor, dito dito	2,100	900	3,000	
Arvode för sekreterar- och räkenskapsförord	—	—	600	
Säger avlöningar	—	—	8,100	
2) Övriga utgifter.				
Fastighetens underhåll	—	—	1,000	
Avlöning och städja till tjänstepersonalen	—	—	1,600	
Kosthållet	—	—	8,395	
Beklädnad	—	—	2,000	
Tvätt och renhållning	—	—	500	
Värme och lyshållning	—	—	3,150	
Läkare och sjukvård	—	—	600	
Undervisnings- och arbetsmateriell	—	—	300	
Inventarier	—	—	650	
Diverse utgifter	—	—	505	
Säger övriga utgifter	—	—	18,700	
Summa kronor	—	—	26,800	

med rätt för styrelsen beträffande de under 2) här förut upptagna utgiftsposter att å en post göra någon minskning och å en annan någon ökning, endast utgiftsstaten i dess helhet icke överskrides.

I avseende å rektorstjänsten vid förskolan i Växjö hade, på sätt framgår av 1908 års riksdagshandlingar, vederbörande departementschef framhållit, att innehavaren av denna befattning med skäl syntes kunna fordra att mera likställas med rektorerna vid dövstumskolorna; och hade med hänsyn härtill avlöningsförmånerna blivit föreslagna och av riksdagen godkända, såsom av ovanstående statförslag synes. Beträffande lärarinnorna hade avlöningsförmånerna för dessa av Kungl. Maj:t föreslagits till samma belopp som för enahanda tjänster vid Tomteboda; riksdagen hade emellertid med hänsyn tagen till levnadskostnadernas relativt större omfattning i Stockholm funnit en sänkning av lönebeloppen för lärarinnorna i Växjö påkallad och fastställt desamma på sätt av staten framgår.

Genom kungörelse den 13 juni 1908 (bih. nr 56) äro fastställda villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner för ordinarie befattningshavare vid förskolan för blinda i Växjö.

Till *hantverksskolan i Kristinehamn för blinda* utgick statens bidrag till en början med å extra stat anvisade medel. Anslaget utgjorde från och med år 1909 20,000 kronor; jämte det Kungl. Maj:t årligen ställde de anslag, som av riksdagen beviljats för denna skola, till skolstyrelsens förfogande, plägade Kungl. Maj:t fastställa årliga stater för skolan. I proposition till 1915 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag om skolans överflyttande på ordinarie stat. Beträffande lärarnas avlöning innebar förslaget ingen ändring i förhållande till vad i detta avseende i de senaste av Kungl. Maj:t fastställda staterna blivit bestämt utom i fråga om rektors avlöning, där en höjning av 500 kronor föreslagits. Det av Kungl. Maj:t framlagda statförslaget, vilket ävenledes blev av riksdagen godkänt att gälla från och med år 1916, hade följande utseende:

A. Inkomststat.

1. Ordinarie statsanslag:

Bestämt anslag: till avlöningar	9,000:—	
Reservationsanslag: till övriga utgifter för skolverksamheten ...	<u>11,000:—</u>	20,000:—

2. Inkomster av affärsverksamheten:

Intressemedel, förslagsvis	1,000:—	
Försäljningsmedel, förslagsvis	<u>58,500:—</u>	59,500:—
Summa	—	<u>79,500:—</u>

B) Utgiftsstat.

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Summa	
1) Avlöningar:				
Rektor, förutom bostad med värme	2,000	1,000	3,000	Efter 5 år kanavlöningen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor, av vilka belopp 350 kronor utgöra lön och 150 kronor tjänstgöringspenningar.
1 ämnes- och handarbetslärarinna, förutom bostad med värme	1,050	450	1,500	Efter 5 år kanavlöningen höjas med 200 kronor, efter 10 år med ytterligare 200 kronor och efter 15 år med än ytterligare 200 kronor, av vilka belopp 150 kronor utgöra lön och 50 kronor tjänstgöringspenningar.
1 arbetslärare, d:o d:o	1,050	450	1,500	
2 d:o d:o d:o	2,100	900	3,000	
Säger avlöningar	—	—	9,000	
2) Övriga utgifter för skolverksamheten:				
Hyrer och underhåll av lokalerna	—	—	4,020	
Avlöning till tiulärare, magasinbiträden m. m.	—	—	3,330	
Utackorderingsbidrag till behövande elever	—	—	6,000	
Utrustningsbidrag till avgående elever	—	—	3,250	
Värme och lyshållning	—	—	1,700	
Diverse utgifter	—	—	1,200	
Säger övriga utgifter för skolverksamheten	—	—	19,500	
3) Materialier m. m., förslagsvis				
	—	—	51,000	
Summa	—	—	79,500	

ägande skolans styrelse beträffande de under 2) här förut upptagna utgiftsposter att å en post göra någon minskning och å en annan någon ökning, endast utgiftsstaten i dess helhet icke överskrides.

Genom kungörelse den 26 juni 1915 (nr 282) hava villkor och bestämmelser meddelats för åtnjutande av avlöningsförmåner för ordinarie befattningshavare vid denna skola.

I samband härmed vill jag erinra därom, att i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag 1918 års lagtima riksdag till förstärkandet av det i nyssberörda inkomststat uppförda reservationsanslaget anvisat på extra stat för år 1919 ett förslagsanslag, högst, 1,000 kronor.

I samband med den år 1908 beslutade löneregleringen för blindundervisningsanstalterna å Tomtebodas och i Växjö godkände riksdagen följande grunder för avlöande av vikarier för lärarpersonalen vid ifrågavarande anstalter, nämligen

att arvodet till vikarie för rektor vid institutet och förskolan för blinda å Tomteboda skulle utgå, på sätt Kungl. Maj:t för varje särskilt fall förordnade;

att arvodet till vikarie för annan av lärarpersonalen vid blindundervisningsanstalterna å Tomteboda och i Växjö skulle utgå med ett belopp, motsvarande den kontanta begynnelseavlöningen för den tjänst, som av vikarien uppehölls; samt

att vad som vid lärare beviljad tjänstledighet på grund av sjukdom, utöver de till tjänsten hörande tjänstgöringspenningar, vilka vikarien ägde uppbära, eller särskilt bestämd andel av lönen erfordrades, för att arvodet till denne skulle uppgå till nyssnämnda belopp, skulle utgå av statsmedel.

Bestämmelser härom återfinnas i kungörelserna den 13 juni 1908 angående nya stater för blindundervisningsanstalterna å Tomteboda och i Växjö.

Att användas i enlighet med dessa grunder uppfördes i riksstaten ett förslagsanslag å 1,200 kronor med titel: »Bidrag till avlöande i vissa fall av vikarier för lärare och lärarinnor vid blindundervisningsanstalterna å Tomteboda och i Växjö». Då sedermera år 1915 ordinarie stat fastställdes för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda, medgavs, att statsbidrag till avlöande av vikarier för lärarpersonalen vid denna skola finge utgå av berörda förslagsanslag, vilket till sitt belopp dock bibehölls oförändrat, och ändrades i anledning därav vid 1916 års riksdag anslaget rubrik till: »Bidrag till avlöande av vikarier för lärare vid blindundervisningsanstalter».

De senaste åren har jämväl tillfällig löneförbättring utgått till lärarpersonalen vid blindundervisningsanstalterna. Så tillkommer jämlikt kun-

görelsen den 22 november 1918 (nr 900) sådan löneförbättring under år 1919 rektorn vid institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas med 600 kronor i första eller andra lönegraden och med 500 kronor i tredje lönegraden samt en var av rektorerna vid förskolan för blindas i Växjö och hantverksskolan i Kristinehamn för blindas med 600 kronor. Vidare utgår för år 1919 tillfällig löneförbättring till ämneslärare och ämneslärarinna vid institutet för blindas å Tomtebodas eller hantverksskolan i Kristinehamn, till lärarinna vid förskolas ävensom till musiklärare och gymnastiklärare vid institutet enligt de av riksdagen i fråga om lärare vid folkskola för år 1918 beslutade grunder och till arbetslärare enligt de av riksdagen beträffande lärare vid småskolas för samma år beslutade grunder. I anslutning härtill åtnjuter lärare, tillhörande den förstnämnda kategorien, därest han är att i viss mening betrakta som familjeförsörjare, ett årligt belopp av 600 kronor, annars 400 kronor, samt lärare, tillhörande den senare kategorien och alltså jämställd med lärare vid småskolas, därest han är att i viss mening betrakta som familjeförsörjare, ett belopp av 400 kronor, annars 250 kronor.

I särskilda till Kungl. Maj:tt ställda, till folkskolöverstyrelsen ingivna framställningar hava nu direktionen för institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas samt styrelserna för förskolan för blindas i Växjö och hantverksskolan i Kristinehamn för blindas framlagt förslag om fastställande av nya avlöningsstater för respektive undervisningsanstalters lärarpersonal.

Jag vill här nedan i korthet i ett sammanhang återgiva de förslag, som framlagts från de olika läroanstalternas sida.

Såsom skäl för den ifrågasatta löne- och pensionsregleringen har åberopats den av 1918 års lagtima riksdag på Kungl. Maj:ts förslag beslutade löne- och pensionsregleringen för lärarpersonalerna vid de allmänna läroverken, högre lärarinneseminarier, folkskoleseminarierna, folk- och småskolorna, de högre folkskolorna och de kommunala mellanskolorna ävensom framhållits nödvändigheten av att bereda sådana löneförmåner åt lärarna vid blindundervisningsanstalterna, att dessa anstalter i konkurrens med andra läroanstalter måtte kunna förvärva lärare, som vore skickliga att utföra det ansvarsfulla och ansträngande arbete, som av dem krävdes.

Vad först rektorerna beträffar, har direktionen över institutet påpekat, att stads-
gan för läroanstalter för blindas den 29 maj 1896 bestämt för rektor vid institutet och
förskolan å Tomtebodas samma kompetensvillkor som för rektor vid realskola, men att
till de göromål, som tillkomma en sådan, komma ytterligare de arbeten, som följa med
föreståndarskapet för ett internat och en del göromål, som vanligen bestridas av en
syssloman, samt ledningen av blindskriftstryckeriet, föredragningen inför direktionen
av ärenden rörande fondmedlens användande och en vidlyftig korrespondens med forna
lärjungar vid institutet, som söka råd och hjälp av skiftande slag. Direktionen har

Framställ-
ningar från
direktionen
och förskolan
för blindas å
Tomtebodas
samt från sty-
relserna för
förskolan i
Växjö och
hantverkssko-
lan i Kristi-
nehamn.

därför föreslagit samma lön som den, vilken bestämts för rektor vid högre allmänt läroverk och vid folkskoleseminarium eller 7,500 kronor, varav 5,000 kronor lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kommer boställsväning med värme och eventuellt planteringsland, varemot särskilt arvode för värden av biblioteket och föreståndarskapet för provårskurserna icke beräknats.

Styrelsen för förskolan i Växjö har vid sitt förslag till lön för förskolans rektor tagit till norm den för realskolrektorer bestämda avlöningen, 6,400 kronor, därav 4,400 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar, dock med avdrag av 300 kronor för den förmån av fri värme, som förskolans rektor åtnjuter.

Styrelsen för hantverksskolan i Kristinehamn har — under framhållande, att rektorn utom den närmaste ledningen av skolans verksamhet även hade att förestå den med skolan förenade numera ganska omfattande materialdepån för blinda yrkesidkare samt att under styrelsens kontroll handhava skolans ekonomiska förvaltning — föreslagit en avlöning av 4,500 kronor, varav 3,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar jämte två ålderstillägg à 500 kronor.

Då *ämneslärarna* (incl. folkskolelärarinnorna) vid blindundervisningsanstalterna närmast äro att jämföra med lärare i de större städernas folkskolor, enär för behörighet kräves folkskolläro-utbildning, dock med tillägg för ämneslärare av provårskurs vid institutet, låg det nära till hands att vid uppgörande av förslag till lönesatserna utgå från löneförhållandena vid Stockholms folkskolor, såsom också skett vid bestämmandet av den nu gällande lönestaten. Men direktionen över institutet och styrelserna för förskolan i Växjö och hantverksskolan i Kristinehamn hava förmenat, att det skulle vara en avsevärd olägenhet, om lönerna vid statsanstalter skulle vara i någon väsentligare mån beroende av löner, vilka bestämmas ej blott av staten utan även av en kommun och om vilka man i innevarande stund ej ens vet, huru de under nästa år komma att ställa sig. Direktionen har i stället anställt en annan jämförelse, som ur flera synpunkter ansetts vara bättre, nämligen med lärarna vid folkskoleseminariernas övningskolor. Dessa bildade nämligen enligt vad direktionen framhållit en särskild, kvalificerad grupp inom folkskollärarkåren, liksom blindlärarna vore en sådan genom den provårskurs vid institutet, som de efter vunnen folkskolläro-utbildning vanligen ha genomgått, och bada dessa grupper avlönades helt och hållet med statsmedel. Det för blindlärarna en vecka längre läsåret (i regel 40 veckor mot övningskollärarnas 39) och den för dessa lärare något längre tjänstgöringen för vecka (24—28 timmar mot övningskollärarnas 22—26) samt deras arbete med tillsyn över lärjungarna kompenserades av fri bostad med värme, som av dem åtnjutes, en förmån som, då den kommer såsom ett tillägg till en penninglön av samma belopp, som uppbares av lärare vid seminariernas övningskolor, torde göra blindlärarnas ställning åtminstone icke sämre än Stockholms folkskollärares.

Direktionen föreslår alltså en kontant avlöning av för manlig lärare 3,400 kronor, varav 2,100 kronor lön och 1,300 kronor tjänstgöringspenningar, jämte tre ålderstillägg, vardera à 400 kronor, samt för kvinnlig lärare 2,800 kronor, varav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, jämte tre ålderstillägg, vardera à 300 kronor. För eventuellt arbete med provkandidater föreslås intet särskilt arvode.

Styrelsen för förskolan i Växjö har i fråga om där anställda ämneslärarinnor framställt samma förslag som direktionen för Tomtebodaaanstalten beträffande dess ämneslärarinnor. Bostad med värme borde betraktas som en kompensation för deras något längre och mer speciella utbildning och deras drygare tjänstgöring med i medeltal

10 veckotimmars jourskyldighet förutom de 26 å 30 veckotimmarnas undervisningsskyldighet. Kristinehamnsskolans styrelse har för den där anställda ämnes- och handarbetslärarinnan stannat vid en avlöning av 2,400 kronor, som är avsedd att utgöra ett medeltal mellan avlöningen för kvinnlig övningsskollärare och lärarinna i kvinnlig slöjd vid folkskoleseminarium.

Två första lärarinnor, den ena vid institutet, den andra vid förskolan å Tomtebodan, åtnjuta för närvarande 300 kronors högre avlöning än ämneslärarinnor och förskollärarinnor. Direktionen föreslår, att samma tillägg må av dem få behållas.

För arbetslärare vid institutet och hantverksskolan föreslås av direktionen och styrelsen samma lön som den för seminariernas lärare i manlig slöjd bestämda, dock något avrundad uppåt och tillökad med bostad och värme på grund av den längre arbetstid, som av dem kräves (35—42 veckotimmar mot 28 för lärare i manlig slöjd), och av den ökning i inkomster, som på senare åren tillfallit industriarbetare. Förslaget innefattar en avlöning av 3,000 kronor, nämligen 2,000 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, jämte tre ålderstillägg, vardera å 400 kronor.

Av de i staten för institutet upptagna 6 arbetslärartjänsterna innehaves för närvarande halva antalet av lärarinnor. Från institutet har föreslagits, att de manliga innehavarna av dessa befattningar i ny stat upptagas som arbetslärare och de kvinnliga som arbetslärarinnor. De i staten för Kristinehamnsanstalten upptagna tre arbetslärartjänsterna hava samtliga manliga innehavare.

För arbetslärarinnor (handarbetslärarinnor) vid institutet föreslås högre lön än för seminariernas lärarinnor i kvinnlig slöjd, i det att de jämställas med förskollärarinnorna på grund av den väsentliga del, som handarbetet intager i de blinda flickornas uppfostran, och de anspråk med avseende på undervisningstid, tillsyn och uppfostringsförmåga, som ställas på dessa lärarinnor.

Lärarinna i hushållsgöromål vid institutet har tidigare avlönats av medel, som i institutets stat upptagas under rubriken vårdar- och tjänstepersonal, men från och med år 1914 med ett belopp av 1,455 kronor, som Kungl. Maj:t årligen anvisat av de fondräntor, vilka direktionen äger att inbetala till statskontoret. Redan år 1912 gjorde direktionen framställning om denna befattnings överflyttande på ordinarie stat, men framställningen avlogs då, emedan man ansåg, att någon erfarenhet angående det stadigvarande behovet av platsen borde vinnas. De år, som sedan dess förflutit, ha så bestämt bekräftat direktionens mening om denna lärarinns undervisning såsom något av det allra viktigaste av den praktiska uppfostran, som de blinda flickorna få, att fulla skäl nu föreligga att förnya ifrågavarande hemställen. Direktionen föreslår, att denna lärarinna erhåller avlöning med belopp, som likställer henne med lärarinna i hushållsgöromål vid kvinnligt folkskoleseminarium. Vid folkskoleseminarium åtnjuter en lärarinna i hushållsgöromål 1,980 kronor i första lönegraden eller 90 kronor för var och en av 22 veckotimmar. Direktionen föreslår för ifrågavarande lärarinna en avlöning av 2,000 kronor, vartill utom ålderstillägg skulle, med hänsyn till en arbetstid för henne av minst 35 veckotimmar och arbetsårets större längd samt institutets läge, komma husrum med värme.

Beträffande musiklärarna vid institutet, vilkas avlöning blivit fastställd så sent som den 22 juni 1918, framhåller direktionen, att denna omständighet icke bör föranleda deras uteslutande från den allmänna löneförbättringen, i synnerhet som i den

framställning angående omläggning av musikundervisningen, som avgavs av folkskolöverstyrelsen, uttryckligen angivits, att de föreslagna avlöningsbeloppen borde anses vara av provisorisk natur. Direktionen föreslår, att avlöningen för dessa lärare måtte bestämmas med hänsyn tagen till avlöningen för musiklärare vid folkskoleseminarierna. En manlig musiklärare där har en avlöning av 3,510 kronor i första lönegraden med 27 veckotimmars tjänstgöring, alltså efter 130 kronor för veckotimme. Då för läraren i instrumentalmusik vid blindanstalten beräknas 24 veckotimmar, skulle lönen utgöra 3,120 kronor, men enär en del därav lämpligen kan lämnas genom fri bostad med värme, anser direktionen den kontanta begynnelseavlöningen kunna sättas till 2,800 kronor, därav 2,000 kronor lön och 800 kronor tjänstgöringspenningar, vartill borde komma tre ålderstillägg å lönen, vart och ett å 400 kronor. Den andre musikläraren, som skall undervisa i sång, skulle efter samma beräkningsgrund för 4 veckotimmar erhålla 520 kronor i avlöning, men med hänsyn till resorna till institutet och därmed följande tidsförlust föreslår direktionen en avlöning av 650 kronor jämte två ålderstillägg å 100 kronor.

Beträffande musikundervisningen i övrigt föreslår direktionen ingen annan förändring än att arvodet till musiklärarna för tjänstgöring utöver respektive 24 och 4 veckotimmar måtte utgå med 130 kronor för veckotimme, men att arvode för annan musiklärare, om sådan anlitas, måtte få bero av överenskommelse med direktionen.

För *gymnastikläraren* vid institutet föreslår direktionen samma avlöning för veckotimme räknat som för seminariernas gymnastiklärare, och då undervisningstimmerna räknar 45 minuter vid seminarierna men 60 minuter vid institutet, anser direktionen gymnastiklärarens tjänstgöringstimal i jämförelse med en seminariegymnastiklärare vara 14, varför lönen borde efter 130 kronor för veckotimme utgöra 1,820 kronor, vilket belopp dock avrundas till 1,800 kronor, vartill skulle komma tre ålderstillägg, vart och ett å 400 kronor.

För *kamreraren* vid institutet, som tillika är direktionens *sekreterare* och *protokollsförare*, föreslår direktionen förhöjning av arvodet från 1,500 kronor till 2,500 kronor med anledning av de nya bestämmelser för bokföring och kassaförvaltning, som äro att motse på grund av det utlåtande, som avgivits av kommitterade för omarbetande av statsbokföringen.

Styrelsen för förskolan i Växjö föreslår förhöjning av arvodet för *sekreterare* och *bokförare* vid nämnda skola med 200 kronor, under förutsättning att statsbokföringskommitténs förslag till bestämmelser om bokföring icke kommer att gälla förskolan i Växjö, men med 350 kronor, om ifrågasvarande bestämmelser skulle bli gällande även för sagda förskola. I förra fallet skulle arvodet alltså uppgå till 800 kronor, i senare fallet till 950 kronor.

I fråga om ändrad tjänstgöringsskyldighet, skyldighet till förflyttning till annan tjänst, förening av tjänster m. m. hemställer direktionen över institutet om fastställande av bestämmelser av i huvudsak motsvarande innehåll som de, vilka numera gälla för lärare vid allmänna läroverk och folkskoleseminarier.

Direktionen hemställer vidare, att ämneslärare liksom övningsskollärare vid folkskoleseminarium måtte för erhållande av ålderstillägg tillgodoräknas tjänstgöring som ordinarie lärare vid folkskola, skeppsgosseskola eller högre folkskola, tjänstgöring vid under offentlig kontroll ställt småskoleseminarium under den tid statsbidrag utgätt till hans avlönande enligt bestämmelserna om statsbidrag till folkskollärares avlö-

nande, ävensom tjänstgöring såsom föreståndare eller lärare vid skyddshem, som åtnjuter statsbidrag och antingen äger av Kungl. Maj:ts stadfäst reglemente eller ock är av Kungl. Maj:ts erkänt såsom allmän uppfostringsanstalt.

I fråga om skyldighet att avgå från tjänsten och om pensionsrätt anser sig direktionen, med hänsyn därtill att i november 1917 av särskilda sakkunniga avgivits betänkande och förslag om det statsunderstödda pensionsväsendets centralisering, vilket torde komma att bli föremål för särskild framställning, allenast böra hemställa, att vad i lagen om civila tjänst innehavares rätt till pension är stadgat vid tiden för den nya avlöningsstatens ikraftträdande eller beträffande innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen skall gälla.

Beträffande pensionsunderlagets storlek hemställer direktionen, att för rektor vid institutet samma belopp måtte bestämmas, som stadgats för rektorer vid folkskoleseminarium, eller 5,600 kronor, samt att befattningshavare, som varit tillförordnad rektor vid institutet, skall äga att vid bestämmande av pensionens belopp räkna sig detta till godo på samma sätt, som om han varit befullmäktigad rektor. I övrigt hänvisas till bestämmelserna i gällande pensionslag.

Beträffande grunderna för avlöning av vikarier föreslår direktionen, att nu gällande bestämmelser, enligt vilka vikaries avlöning utgår med samma belopp som avlöningen för ordinarie befattningshavare i första lönegraden, måtte få kvarstå, ehuru de komma att principiellt avvika från vad som numera är stadgat exempelvis för seminarierna, där vikariernas löner äro lägre än avlöningen i första lönegraden. Men då vid blindanstalterna bostadsförmån utgör en icke oväsentlig beståndsdel av de ordinarie lärarnas löner och en tillfällig vikarie i allmänhet ej skulle hava fördel av att åtnjuta fri bostad å anstalten, då han i regel torde betala bostad på annat håll, skulle vikariatsersättningen bli mindre än skäligt vore, om den sättes lägre än den kontanta avlöningen i första lönegraden.

Äntligen hemställa vederbörande direktions och styrelser, att de ytterligare löneförbättringar, som kunna vara eller bli beslutade för statsanställda i form av krigstidstillägg eller krigstidshjälp, måtte få fortfarande utgå till blindundervisningsanstaltens personal, även sedan ny stat börjat tillämpas, samt att den nya stat, som kan komma att varda antagen, måtte tillämpas från och med år 1919, varvid den för år 1919 erforderliga ökningen i statsanslaget måtte anvisas å tilläggsstat.

Över nu berörda framställningar från de olika blindundervisningsanstalterna har inspektören för blindundervisningen avgivit yttrande och därvid anfört i huvudsak följande:

De föreliggande förslagen till löneförbättringar hava grundats på analogier med de avlöningar, som genom riksdagens skrivelse den 19 juni 1918 fastställdes för seminarierna och särskilt för deras övningsskolor. Samma princip synes mig böra tillämpas å alla blindskolorna, varvid ingen skillnad bör göras mellan de båda förskolorna i Tomtebodas och Växjö, alldenstund tjänstgöringen är alldeles likartad och prisskillnaden mellan de båda orterna alltmer utjämnas.

Ej heller den omständigheten, att Kristinehamnsskolan är ett externat, under det de andra äro internat, bör föranleda någon skillnad. Rektor i Kristinehamn har nämligen många besvär, som pläga tillkomma en internatsföreståndare därigenom, att samtliga hans lärjungar vistas som främlingar i staden, varför han måste bereda dem inackordering och hjälpa dem med mångt och mycket, som de under sin vistelse å

Yttrande av
inspektören
för blind-
undervis-
ningen.

främmande ort på grund av sin blindhet ej kunna sköta själva, och hantverkslärarna i Kristinehamn och Tomtebodå äro likställda så till vida, att jour skyldighet å ingendera stället åligger dem.

Vad *blindinstitutet* angår har jag intet att tillägga till förslaget.

I *Växjöskolans* hemställan om ny lönestat föreslås för rektor 6,100 kronor, uppdelade i 4,200 kronor lön och 1,900 kronor tjänstgöringspenningar, varjämte åt sekreteraren och räkenskapsföraren begäres ett arvode å 800, eventuellt 950 kronor, varvid är att märka, att rektors- och sekreterarsysslorna vid denna skola äro och alltid varit förenade. *Kristinehamnsskolans* styrelse föreslår för rektor 4,500 kronor, fördelade i 3,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar, vartill efter respektive 5 och 10 år skulle komma ålderstillägg å 500 kronor, varigenom den ifrågasatta slutavlöningen blir 5,500 kronor.

Som jag ovan framhållit, anser jag, att de båda rektorerna böra likställas, ehuru den ene sköter ett internat och den andre ett externat, men skall skillnad göras, bör den visserligen gå i en riktning motsatt den, som framgår av de båda förslagen, ty otvivelaktigt är, att föreståndarskapet för Kristinehamnsskolan med dess 50 fullvuxna män och mycket besvärliga materialdepot är mera krävande än rektoratet vid Växjöskolan med dess omkring 35 småbarn, varjämte det förra binder sin innehavare vid skolstaden även under större delen av ferierna. Kompetensvillkoren äro å båda platserna lika med ämneslärarkompetensen vid institutet, och det synes mig därför naturligt, att vid bestämmande av de båda rektorernas avlöning man utgår från avlöningen för institutets ämneslärare, vilken av direktionen föreslagits till 4,600 kronor i högsta lönegraden. Då rektorsplatserna för att locka sökande böra vara avsevärt bättre lönade än lärarplatserna, föreslår jag för dem samma belopp, som Kristinehamnsstyrelsen begärt för rektor i högsta lönegraden eller 5,500 kronor, fördelade i 3,800 kronor lön och 1,700 kronor tjänstgöringspenningar, dock utan ålderstillägg, vartill kommer boställsvåning med värme.

Någon olägenhet av att bevilja kvinna, som äger ämneslärarkompetens, tillträde till rektorstjänsten i Växjö kan jag ej se, men hemställer att den kontanta avlöningen för kvinnlig rektor där sättes till 4,500 kronor, fördelade i 3,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar — i övrigt lika med avlöningen för manlig rektor.

Att vid Kristinehamnsskolan, som numera alltid har utslutande manliga lärjungar, kvinnlig rektor skulle kunna anställas måste anses uteslutet.

Sekreterarsysslan har i Kristinehamn på senare tiden och i Växjö alltid varit anförtrödd åt rektor, vilket för rektor i Växjö, där sekreterararvodet utgår med 600 kronor, innebär en ej oväsentlig inkomstförstärkning. I Kristinehamn är sysslan oavlönad, ehuru säkert mer krävande än i Växjö. I Växjö begäres nu ett arvode å 800 kronor, eventuellt 950 kronor men i Kristinehamn intet. Jag hemställer, att i båda skolornas stat upptagas arvoden å 800 kronor för sekreterare och räkenskapsförare.

I Växjö finnas tre *förskollärarinnor* anställda, för vilka styrelsen föreslår en avlöning å 2,800 kronor, fördelade i 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, med 3 ålderstillägg å 300 kronor efter respektive 5, 10 och 15 år jämte bostad med värme. I Kristinehamn finnes en *ämnes- och handarbetslärarinna*, som undervisar såväl i läsning och skrivning som i en del handarbeten, och för henne föreslår styrelsen 2,400 kronor, fördelade i 1,600 kronor lön och 800 kronor tjänstgöringspenningar, med tre ålderstillägg å 300 kronor efter respektive 5, 10 och 15 år jämte bostad med värme. I institutsdirektionens förslag till ny lönestat göres ingen skillnad mellan förskollärarinnor och handarbetslärarinnor, och jag hemställer i överensstäm-

melse därmed, att lönevillkoren för samtliga de ifrågavarande lärarinnorna föreslås till det belopp Växjöstyrelsen begärt.

Beträffande de villkor och bestämmelser, som skola gälla för åtnjutande av löneförmånerna å ny stat, föreslår jag — mutatis mutandis — för samtliga blindskolor vad direktionen föreslagit för institutet och likaså beträffande *ålderstillägg* och *vika-riatsersättningar*.

I fråga om *pensionsunderlagets* storlek bör hänvisas till bestämmelserna i pensionslagen, vilka i annat sammanhang lära bli föremål för överstyrelsens yttrande. I staten för institutet bör dock för rektor upptagas samma pensionsunderlag som för seminarierektorerna eller 5,600 kronor, och för rektorerna vid de andra blindskolorna synes underlaget likaledes böra sättas något högre än lönen — jag föreslår det till 4,200 kronor.

Med avsende på tiden för *avgång från tjänsten* bör hänvisas till pensionslagen.

Institutsdirektionen föreslår i sitt statförslag, att ämneslärare må för erhållande av ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänstgöring som ordinarie lärare vid folkskolor m. fl. skolor samt i särskild skrivelse, att ämneslärare vid institutet må erhålla samma rätt, därest han övergår till ordinarie tjänst vid folkskola. Med instämmande häri föreslår jag, att den ifrågasatta rätten till tjänstårsberäkning för ålderstillägg utsträcker till att gälla dels för samtliga lärare och lärarinnor vid statens blindskolor, därest de äga folkskollärarkompetens, dels till samtliga de skolor, som uppräknas i staten för seminariernas övningsskolor i riksdagens skrivelse av den 19 juni 1918.

Samtliga styrelserna hemställa, att de föreslagna nya lönerna måtte utgå från början av år 1919, vilket har gott fog för sig, då övriga statsskolor kommit i åtnjutande av sina löneförbättringar från denna tid. Jag hemställer därför, att överstyrelsen ville göra framställning om nya lönestater för blindskolorna i överensstämmelse med mitt ovan framställda förslag samt tillika föreslå, att dessa stater skola tillämpas från 1919 års början, varvid förutsättes, att samtliga i de nya staterna upptagna befattningshavare må komma i åtnjutande av de ytterligare löneförbättringar i form av krigstidstillägg eller krigstidshjälp, som kunna komma att beviljas övriga statsanställda.

Med överlämnande av blindundervisningsanstaltarnas framställningar samt inspektörens för blindundervisningen över dessa avgivna yttrande har folkskolöverstyrelsen i skrivelse den 28 november 1918 avgivit utlåtande och förslag i ämnet.

Folkskol-
översty-
relsens skr-
ivelse ^{28/11}
1918.

Efter att hava lämnat en översikt över nuvarande avlöningsförhållanden framhåller överstyrelsen, hurusom av denna översikt framginge,

dels att löneskalan för de vid blindundervisningsanstalterna fästade lärarna behövde en avsevärd förhöjning för att komma i jämbredd med de av 1918 års lagtima riksdag fastställda löneskalorna för lärare vid andra läroanstalter, vilka med avseende på behörighets- och tjänstgöringsvillkor kunde jämföras med lärare vid blindervisningsanstalterna,

dels ock att vissa ojämnheter förefunnes i fråga om lönesatsernas belopp för tjänster, vilka i huvudsak krävde samma utbildning och tjänstgöring av sina innehavare, fastän de vore anställda vid olika läroanstalter.

Överstyrelsen anför vidare:

Sedan övriga kategorier av lärare efter långvariga förarbeten genom 1918 års riksdags beslut fått löne- och pensionsreglering åt sig beviljad, torde en löne- och pensionsreglering för den lilla kår av lärare och lärarinnor, som är fästad vid de tre av staten bekostade och underhållna blindundervisningsanstalterna i riket, icke böra undanskjutas. Denna kår intager med avseende på kompetensfordringar och tjänstgöringsförhållanden den ställning, att densamma i avseende på de avlöningsförmåner, som billigtvis böra tillkomma dess medlemmar, lämpligen kan i det hela likställas med andra lärargrupper, för vilka lönerreglering nu genomförts. Denna omständighet, som torde göra ytterligare utredningsarbete i denna fråga överflödigt, innebär tydligen ock ett bestämt skäl till att blindlärarpersonalens avlöningsförhållanden snarast möjligt böra ordnas, då ju såväl rättvisan som hänsyn till blindanstalternas bästa kräver, att dessas personal ej är i avlöningshänseende sämre lottad än personalen vid andra med dem jämförliga anstalter.

Överstyrelsen anger därefter sin ställning till de förslag i ämnet, som framlagts av direktionen över blindanstalten å Tomtebodas, styrelserna för förskolan för blinda i Växjö och hantverksskolan i Kristinehamn för blinda. Överstyrelsen redogör först för sin uppfattning rörande avlöningsbeloppen och anför härutinnan följande:

Vad beträffar *rektorerna* vid blindundervisningsanstalterna, så fordras av rektorn vid institutet samma kompetens som för realskolrektor och av rektorerna vid förskolan i Växjö och hantverksskolan i Kristinehamn samma kompetens som av ämneslärare vid institutet. Direktionen över institutet har angivit skäl, som överstyrelsen finner äga full giltighet för bestämmande av lönen för rektorn vid institutet till samma belopp, som bestämts för rektor vid folkskoleseminarium. I nu gällande stater har lika lön fastställts för rektorn vid förskolan i Växjö och rektorn vid hantverksskolan i Kristinehamn, och överstyrelsen anser de skäl, som anförts av inspektören för blindundervisningen för bibehållande av denna likhet, vara övertygande. I fråga om avlöningens belopp ansluter sig överstyrelsen även till inspektörens förslag, som upptager en avlöning av 5.500 kronor, varav 3,800 kronor lön och 1,700 kronor tjänstgöringspenningar. Beträffande kvinnas tillträde till rektorat vid blindundervisningsanstalterna instämmer överstyrelsen i inspektörens förslag, att sådant tillträde må medgivas endast beträffande förskolan i Växjö, och finner jämväl de av honom föreslagna avlöningsförmånerna för kvinnlig rektor, nämligen 4,500 kronor, fördelade i lön 3,000 kronor och tjänstgöringspenningar 1,500 kronor, lämpligt avvägda.

Huvudgruppen av blindundervisningsanstalternas lärarkår utgöres av *folkskollärare*, som efter sin folkskolläraryt utbildning genomgått en ettårig utbildningskurs för att bli behöriga för anställning såsom ämneslärare, respektive ämneslärarinnor, vid institutet eller såsom lärarinnor vid någon av förskolorna. Tjänstgöringen kräver icke blott särskilda lärar- och uppfostrargåvor utan medför ock bundenhet vid anstalten under, praktiskt taget, nära nog hela året utan möjlighet till något ekonomiskt förvärv vid sidan av lärargärningen. Vid de lönerregleringar, som tidigare fastställts för ifrågavarande lärare, har, såsom i den av direktionen för blindanstalten å Tomtebodas ingivna framställningen erinrats, till utgångspunkt tagits löneförhållandena vid Stockholms folkskolor. Tvivelsutan innebär det dock i flera hänseenden en olägenhet, att

löneregleringen för personalen vid statsanstalter så göres beroende av avlöningsförhållanden, vilka i väsentlig mån äro avhängiga av vederbörande kommunala korporationsbestämmande. I förevarande fall är olägenheten dess större, som de blivande löneförmånerna för lärarna vid Stockholms stads folkskolor ännu ej äro fastställda vid den tidpunkt, då förarbetena för blindläraryrkespersonalens lönereglering måste utföras. Direktionens förslag, till vilket styrelsen för förskolan i Växjö anslutit sig, innebär, att blindlärarna skulle likställas med övningsskollärarna vid statens folkskoleseminarier. Överstyrelsen finner detta förslag lämpligt och vill ansluta sig till detsamma. De ifrågakvarande lärarkårerna kunna med allt fog jämföras därutinnan, att av båda kräves en god folkskolläraryrkesutbildning och därjämte vissa ytterligare kvalifikationer, som torde kunna betraktas såsom ungefärligen likvärdiga. I enlighet härmed torde alltså den kontanta avlöningen böra sättas lika för ämneslärare med manlig övningsskollärares och för ämneslärarinna med kvinnlig övningsskollärares lön. Att, såsom nu är fallet, beträffande ämneslärarinnor göra skillnad mellan lärarinnorna vid Tomtebodaaanstalten å ena sidan samt lärarinnorna vid Växjö- och Kristinehamnsskolorna å den andra och bestämma de senares avlöning lägre synes icke vara tillräckligt motiverat. Den olikhet i priser å levnadsförnödenheter, som tidigare kunnat utgöra tillräckligt skäl för en sådan åtskillnad, torde, då ju i båda fallen fri bostad med värme skulle ingå i avlöningsförmånerna, numera vara i det väsentliga utjämnad, och kraven på utbildning samt tjänstgöringsskyldighet äro vid alla tre skolorna desamma.

Om alltså de kontanta avlöningsförmånerna för blindlärarna synas böra bliva desamma som för övningsskollärarna, torde såväl den längre tjänstgöringstiden under året och det större antalet undervisningstimmar för vecka som ock tjänstgöringens krävande art och de förhållanden, under vilka densamma skall utföras, innebära tillräckliga skäl för att blindlärarna utöver den kontanta avlöningen få åtnjuta samma förmån av fri bostad med värme, som hittills tillkommit dem. Det bör i avseende härå erinras, att till blindläraernas skyldigheter hör att i tur och ordning hela dagen uppehålla sig å anstalten för att hava uppsikt över eleverna samt att, åtminstone vad Tomtebodaaanstalten angår, dennas belägenhet är sådan, att lärarna svårigen skulle kunna anskaffa bostad utom densamma.

Vad nu anförts rörande bostadsförmån har i huvudsak sin tillämpning även på flertalet övriga befattningshavare vid blindanstalterna.

Vad så beträffar *arbetslärarna*, innefattas i nu gällande stat för blindanstalten å Tomteboda bland nämnda lärare såväl manliga lärare i de olika yrkesgrenar, varuti eleverna erhålla undervisning, som ock de lärarinnor, som undervisa i handarbete, i det för bådaddera samma avlöningsförmåner äro fastställda. I den nya avlöningsstaten torde emellertid dessa grupper böra åtskiljas och lämpligen avvägda lönesatser fastställas för vardera av dem. De manliga arbetslärarna torde därvid närmast vara att jämföra med lärare i manlig slöjd vid folkskoleseminarierna. Visserligen torde av de senare krävas en större pedagogisk utbildning, men i betraktande av den väsentliga stegring, som under de senaste åren ägt rum i avlöningen för yrkeskunniga arbetare, lär det ej vara rådligt att sätta avlöningsförmånerna lägre än för nämnda seminarielärare, därest det skall bliva möjligt att för den för blindskolornas arbete så betydelsefulla yrkesutbildningen förvärva och bevara fullgoda krafter. På sätt direktionen föreslagit, torde begynnelseavlöningen böra avrundas till 3,000 kronor, varav 2,000 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, samt ålderstilläggen till 400 kronor. Med arbetslärarna vid institutet böra givetvis arbetslärarna vid hantverkskolan i Kristinehamn likställas, dess mera som yrkesundervisningen vid hantverks-

skolan utgör den huvudsakliga beståndsdel i utbildningsarbetet och handledningen av de vuxna elever, som utbildas vid denna anstalt, måste anses väl så krävande som undervisningen vid Tomtebodaaanstaltens yngre lärjungar.

Vidkommande så *handarbetslärarinorna* hava dessa, såsom nyss nämnts, vid institutet haft samma avlöning som arbetslärarna. Vid förskolorna däremot har, alldenstund handarbetet utgör en väsentlig förut-ättning för de blinda barnens utveckling i intellektuellt och praktiskt hänseende, undervisningen i handarbete meddelats av ämneslärarinorna, vadan i staten för förskolorna icke finnas upptagna några särskilda handarbetslärarinor. Jämväl vid hantverksskolan i Kristinehamn meddelas handarbetsundervisningen, i den mån sådan förekommer, av ämneslärarinnan, som i staten betecknas såsom ämnes- och handarbetslärarinna.

Då nu enligt vad förut nämnts för institutet särskilda handarbetslärarinor synas böra upptagas i staten, enär av dem måste krävas en yrkesskicklighet, som icke kan begäras av en ämneslärarinna, finner emellertid överstyrelsen i likhet med direktionen för institutet och blindinspektören, att dessa lärarinors betydelse för de blinda flickornas uppfostran och utbildning är så stor och de anspråk i avseende på uppfostringsförmåga, som måste ställas på dem, så betydande, att likställighet mellan dem och ämneslärarinorna i avlöningshänseende är fullt berättigad.

En betydelse för de blinda flickornas utbildning liknande den, som handarbetsundervisningen äger, har också undervisningen i *hushållsgöromål* visat sig besitta. Institutets rektor har i fråga härom anfört, att han ej tvekar att beteckna ifrågavarande undervisning som något av det allra viktigaste av den praktiska uppfostran de blinda flickorna få. Det synes därför vara allt skäl, att den lärarinnebefattning i nämnda ämne, som genom särskilt för varje år anvisat anslag uppehållits vid institutet alltsedan år 1909, nu uppföres såsom ordinarie tjänst. I fråga om avlöningsförmånerna för denna tjänst innebär direktionens och blindinspektörens förslag likställighet med lärarinor i samma ämne vid folkskoleseminarierna. Med hänsyn till vad som vitsordats om ifrågavarande undervisnings betydelse anser överstyrelsen dock, att skillnad ej bör göras mellan handarbetslärarinorna och lärarinnan i hushållsgöromål utan att jämväl den senare bör liksom de förra erhålla samma avlöning som ämneslärarinorna. Någon anledning att bestämma lägre avlöning för lärarinnan i hushållsgöromål synes dess mindre finnas, som hennes utbildning helt visst är väl så dyrbar som handarbetslärarinornas och hennes undervisningsarbete måste betecknas såsom minst lika krävande som de sistnämndas.

I sitt förslag till löneroglering för *lärarna i musik och gymnastik* vid institutet å Tomteboda har direktionen jämväl utgått från de lönesatser, som fastställts för motsvarande lärare vid folkskoleseminarierna, dock med vissa modifikationer. Överstyrelsen anser sig likväl icke kunna i denna punkt fullt ansluta sig till direktionens förslag.

Vad först beträffar läraren i instrumentalmusik, vilken har full tjänstgöring och skall i likhet med övriga lärare med full tjänstgöring åtnjuta fri bostad med värme, synes det överstyrelsen uppenbart, att handledningen av de blinda eleverna i instrumentalmusik icke kan anses vara av den krävande art, att densamma bör avlönas enligt den förhöjda löneskala, som bestämts för folkskoleseminarierna, där ju elevernas utbildning till blivande lärare måste ställa särskilda krav på musiklärarens kvalifikationer och arbete. Fastmer anser överstyrelsen, att musikläraren vid blindanstalten bör erhålla kontant avlöning enligt samma grunder, som gälla för musiklärare vid realskolor, eller alltså, beräknat efter 115 kronor i första, 130 kronor i andra, 145

kronor i tredje och 160 kronor i fjärde avlöningsgraden och för en tjänstgörings-skyldighet av 24 timmar i veckan, 2,760 kronor i första, 3,120 kronor i andra, 3,480 kronor i tredje och 3,840 kronor i fjärde avlöningsgraden, vilka belopp torde lämpligen kunna avrundas till en avlöning å 2,800 kronor, varav 1,800 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, jämte tre ålderstillägg till lönen, vardera å 350 kronor.

Vad åter angår sångläraren, vilkens tjänstgöring blott skall omfatta 4 vecko-timmar och som därför icke kan beräknas vara bosatt vid anstalten, är hans arvode nu bestämt till 550 kronor jämte rätt till två tillägg å avlöningen, vardera å 100 kronor, det första efter 5 och det andra efter 10 års tjänstgöring. Direktionen föreslår en höjning av arvodet till 650 kronor. Med hänsyn till att denne lärare kan antagas komma att få resa mellan staden och anstalten, vilket medför kostnad och tidsförlust, finner överstyrelsen den föreslagna höjningen väl motiverad och vill alltså ansluta sig till direktionens förslag.

I fråga om gymnastikläraren auser överstyrelsen, att liknande synpunkter böra göras gällande som beträffande läraren i instrumentalmusik och att alltså såsom ut-gångspunkt vid avlöningens fastställande bör tagas avlöningen för gymnastiklärare vid realskola. Då gymnastiklärarens tjänstgöringsskyldighet kan beräknas till 14 vecko-timmar, skulle avlöningen alltså bliva i första avlöningsgraden 1,610 kronor, i andra 1,820 kronor, i tredje 2,030 kronor och i fjärde 2,240 kronor. Enär emellertid denne lärare ju icke har full tjänstgöring och alltså ej bör erhålla fri bostad vid institutet, synes den kontanta avlöningen böra höjas med ett visst belopp, som skäligen synes kunna sättas till 300 kronor i varje avlöningsgrad. Avlöningen skulle alltså bliva 1,910 kronor i första, 2,120 kronor i andra, 2,330 kronor i tredje och 2,540 kronor i fjärde avlöningsgraden, men torde lämpligen böra avrundas till 2,000 kronor, varav 1,300 kronor lön och 700 kronor tjänstgöringspenningar, jämte tre ålderstillägg till lönen, vardera å 200 kronor.

Återstår arvode till *kamreraren* tillika sekreterare hos blindanstaltens å Tomte-boda direktions samt till *sekreterare* hos de andra båda blindskolornas styrelser. För den förstnämnde föreslår direktionen en höjning från 1,500 kronor till 2,500 kronor. Med hänsyn till den väsentliga ökning i hans arbete, som redan inträtt och är att ytterligare förvänta, finner överstyrelsen den föreslagna arvodeshöjningen fullt moti-verad. Vad beträffar sekreterargöromålen hos Växjöskolans och Kristinehamnsskolans styrelser, skötas dessa av skolornas rektorer, men under det staten för den förra skolan upptager ett sekreterararvode av 600 kronor, finnes intet motsvarande arvode anslaget vid den senare skolan. Såsom av blindinspektören framhållits äro dock ifrågakarande göromål mera betungande vid Kristinehamnsskolan än vid Växjöskolan, vadan ett ar-vode synes böra anvisas även för den förstnämnda skolan. Inspektören föreslår för vardera skolan ett belopp av 800 kronor. Enligt överstyrelsens mening torde man kunna stanna vid det belopp, som nu är bestämt för sekreteraren vid Växjöskolan, eller alltså 600 kronor.

Beträffande de villkor och bestämmelser, som skola gälla för åtnjutande av löne-förmånerna på ny stat, villkoren för åtnjutande av ålderstillägg, vikariatsersättning, pensionsunderlag, tid för avgång från tjänsten samt tillgodoräkande av tjänstgöring såsom ordinarie lärare vid folkskolor m. fl. skolor för erhållande av ålderstillägg till lön såsom lärare vid blindundervisningsanstalt, instämmer överstyrelsen i det hela med inspektören för blindundervisningen.

Överstyrelsen berör därefter frågan om tiden för en eventuell ny stats tillämpning. I detta hänseende anför överstyrelsen:

Då löneregleringen för lärarpersonalen vid statens läroverk, folkskoleseminarierna, tekniska skolorna m. fl. undervisningsanstalter träder i kraft med början av år 1919, synas goda skäl tala för det yrkande, som framställts av vederbörande direktion och styrelse ävensom av inspektören för blindundervisningen, att den nya staten måtte få tillämpas redan från och med år 1919. Överstyrelsen skulle ock för sin del finna det önskvärt, att detta yrkande kunde vinna beaktande. Överstyrelsen är dock medveten om att en dylik anordning skulle möta synnerligen stora svårigheter. På Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har nämligen 1918 års riksdag beviljat lärarpersonalen vid blindanstalterna tillfällig löneförbättring för år 1919, och Kungl. Maj:t har den 22 november 1918 utfärdat kungörelse härom. Då det icke lär kunna förutsättas, att det sålunda i vederbörlig ordning fattade beslutet om tillfällig löneförbättring skulle annulleras, finner sig överstyrelsen icke kunna biträda det ifrågasatt yrkandet.

I likhet med direktionen över Tomtebodaaanstalten finner överstyrelsen det själfallet, att den löneförbättring, som i form av krigstidstillägg eller krigstidshjälp kan komma andra statstjänare till del, bör efter löneregleringens genomförande tillgodokomma även lärarpersonalen vid blindundervisningsanstalterna.

Överstyrelsen ifrågasätter vidare en omgruppering och ändrad karaktär av vissa för blindundervisningsanstalterna i riksstaten nu upptagna anslag och anför härutinnan följande:

Därest ny löne- och pensionsreglering fastställes för lärarpersonalen vid blindundervisningsanstalterna, böra, då ju villkoren för avlöningsförmånernas åtnjutande m. m. bliva desamma för samtliga befattningshavare, bestämmelser i sådant avseende utfärdas i ett sammanhang. Med hänsyn härtill synes det lämpligt, att avlöningarna komma att utgå, icke såsom nu är fallet från anslag anvisade å varje skolas särskilda stat, utan från ett för de tre blindskolorna gemensamt ordinarie anslag, som torde böra erhålla förslagsanslags natur och i riksstaten uppföras under rubrik: till avlöning av lärarpersonalen vid blindundervisningsanstalter. Såsom framgår av de lönestater, som efter genomförande av här föreslagna lönereglering skulle bliva gällande för blindanstalterna, skulle för ändamålet enligt överstyrelsens förslag erfordras ett belopp av sammanlagt 96,650 kronor.

I riksstaten är för närvarande uppfört ett ordinarie förslagsanslag: bidrag till avlöning av vikarier för lärare vid blindundervisningsanstalter, å 1,200 kronor. Därest på sätt nu föreslagits avlöningen till den ordinarie blindlärarpersonalen kommer att utgå från ett för samtliga blindanstalter gemensamt förslagsanslag, torde icke längre finnas någon anledning att låta nyssnämnda anslag till avlöning av vikarier i riksstaten kvarstå såsom särskild anslagspost, utan torde detsamma lämpligen böra sammanläggas med det större anslaget till ett gemensamt förslagsanslag, vars belopp lär kunna bestämmas till 98,000 kronor.

Slutligen framlägger överstyrelsen förslag till avlöningsstater för de olika blindundervisningsanstalterna ävensom till särskilda villkor och bestämmelser för där upptagna avlöningars åtnjutande.

I anslutning till vad folkskolöverstyrelsen i senast berörda skrivelse anfört angående sammanförande av de nu från olika anslag utgående avlöningsstaterna för de särskilda blindundervisningsanstalterna till ett gemensamt nytt ordinarie förslagsanslag har överstyrelsen vidare i särskilda skrivelser av den 28 november 1918 framlagt förslag om minskning av de nu i riksstaten uppförda anslagen till de olika blindundervisningsanstalterna med belopp, motsvarande nuvarande respektive avlöningsstaters slutsummor.

I anledning av det utav folkskolöverstyrelsen framlagda förslaget i fråga om omgruppering och ändrad karaktär av vissa till blindundervisningsanstalterna utgående, i riksstaten uppförda ordinarie anslag har efter härå erhållen remiss statskontoret den 28 december 1918 avgivit yttrande i denna punkt. Statskontoret anför:

Yttrande av
statskontoret
28/12 1918.

Att, såsom folkskolöverstyrelsen föreslagit, bestämmelser angående villkoren för avlöningsförmånernas åtnjutande m. m. utfärdas i ett sammanhang för alla tre blindundervisningsanstalterna synes visserligen vara lämpligt. Men statskontoret kan icke finna, att därav följer, att avlöningarna böra utgå från ett gemensamt anslag. Ännu mindre kan statskontoret tillstyrka folkskolöverstyrelsens förslag, att detta gemensamma anslag skulle, i strid mot vad som eljest i fråga om dylika avlöningsanslag äger rum, i riksstaten erhålla förslagsanslags natur. Detta förslag synes vara föranlett av det skäl, att anslaget i sådant fall kunde sammanslås med det nuvarande anslaget å 1,200 kronor: »Bidrag till avlöning av vikarier för lärare vid blindundervisningsanstalter», vilket med hänsyn till sitt ändamål måste vara ett förslagsanslag. Men detta kan dock enligt statskontorets mening ingalunda motivera en så enastående och till sina verkningar betydelsefull åtgärd som att upptaga hela avlöningsanslaget till blindundervisningen såsom förslagsanslag. Statskontoret hemställer fördenskull, att, med bibehållande av nyssnämnda förslagsanslag till bidrag till avlöning av vikarier, avlöningarna i övrigt för blindundervisningen må såsom hittills utgå från till varje särskild läroanstalt anvisade bestämda anslag.

Såsom framgår av mitt yttrande till statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden vid anmälan av frågor tillhörande regleringen av riksstatens åttonde huvudtitel för år 1920, hade jag ansett lämpligt att i samband med lönerogleringsspörsmålet för blindundervisningsanstalternas lärarpersonal även upptaga till prövning förslag om förstärkning av det på hantverksskolans i Kristinehamn för blinda ordinarie stat uppförda reservationsanslaget ävensom förslag om anslag till uppehållande vid skolan under höstterminen 1920 av ytterligare en korgmakeriavdelning. Jag anhåller att nu få ånyo inför Kungl. Maj:t anmäla senast berörda frågor.

Såsom jag i det föregående erinrat, anvisade 1918 års lagtima riksdag, med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, på extra stat

Förstärkande
av ordinarie
reservations-
anslaget till
hantverks-
skolan i
Kristinehamn
för blinda
m. m.

för år 1919 ett förslagsanslag, högst 1,000 kronor, till förstärkande av det å hantverksskolans i Kristinehamn för blinda ordinarie stat uppförda reservationsanslaget. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 22 juli 1918 ställdes berörda anslag till förfogande av styrelsen för nämnda skola att användas för det därmed avsedda ändamålet.

Nu har styrelsen för nämnda skola i en av folkskolöverstyrelsen med utlåtande den 28 november 1918 till Kungl. Maj:t överlämnad skrivelse av den 17 maj 1918 anhållit, det täcktes Kungl. Maj:t till 1919 års riksdag avlåta proposition dels om höjning av ifrågavarande ordinarie anslag för år 1920, i sammanhang varmed styrelsen även framlagt förslag till inkomst- och utgiftsstat för sagda år, dels ock om anvisande på extra stat för samma år av ett anslag för upprättande från och med höstterminen 1920 av en ny korgmakeriavdelning vid skolan m. m.

Styrelsen ifrågasätter först, att det ordinarie reservationsanslaget skulle höjas från 11,000 kronor till 15,000 kronor, således med 4,000 kronor. I dessa 4,000 kronor inräknar styrelsen först och främst ett belopp av 1,000 kronor, motsvarande ovannämnda för år 1919 beviljade anslag till förstärkande av det å hantverksskolans ordinarie stat uppförda reservationsanslaget. Till återstående beloppet, 3,000 kronor, kommer styrelsen på följande sätt: å ena sidan behöves en höjning av posten »avlöningar till timlärare, magasinsbiträden m. m.» med 1,000 kronor och av posten »värme och lyshållning» med 3,400 kronor; å andra sidan anses posten »hyror och underhåll av lokalerna» kunna sänkas med 1,000 kronor och 400 kronor kunna beräknas såsom ökning av den behållna inkomsten av skolans affärsverksamhet.

Dessutom hemställer styrelsen i sammanhang med sin berörda framställning om anslag å extra stat till inrättande av en ny arbetsavdelning, att å extra stat måtte anvisas dels 2,250 kronor till ökning av utrustningsbidragen till avgående elever, dels ock 800 kronor till en springgosse för butiken och materialdepån. Med inberäknande av sistnämnda båda belopp skulle sammanlagda behovet av ökat anslag för bestridande av skolans driftskostnader belöpa sig till 7,050 kronor.

Frågan om upprättande av en ny arbetsavdelning vid hantverksskolan har redan år 1917 av pensionsstyrelsen i skrivelse den 19 mars nämnda år bragts inför Kungl. Maj:t. I sagda skrivelse yttrade pensionsstyrelsen bland annat:

Styrelsen för hantverksskolan för blinda i Kristinehamn har i till pensionsstyrelsen ställda skrivelser framhållit i huvudsak följande.

Antalet inträdessökande vid hantverksskolan hade år 1916 varit betydligt större

än vanligt. Vid styrelsens sammanträde den 23 juni 1916 förelågo till behandling ej mindre än 33 ansökningar. Då skolan knappast hade utrymme och lärarkrafter för mer än 50 elever och för varje år kunde mottaga endast omkring 15—20 nya elever, hade styrelsen kunnat bevilja endast 17 av de sökande inträde från och med höstterminen 1916. Flera ansökningar hade emellertid sedermera inkommit, och styrelsen hade nödgats frångå principen om 50-talet som maximum genom att bevilja ytterligare 2 sökande inträde, varför elevantalet höstterminen 1916 utgjorde 52. För höstterminen 1917 låge redan inne ett 40-tal ansökningar, och att döma av ingångna förfrågningar torde ännu många vara att förvänta. Av dessa sökande skulle styrelsen, med de resurser skolan för närvarande hade att erbjuda, kunna bereda endast 17 eller 18 plats.

För de blinda, vilka på grund av bristande utrymme vid skolan i ett eller annat år måste vänta på plats, ginge en dyrbar tid förlorad, varjämte de råkade i fara att taga skada för hela livet genom att strax efter sin olycka försättas i tvungen verksamhet. Det syntes därför skolans styrelse, att något måste göras för att rätta detta missförhållande och sätta skolan i stånd att fylla de krav, som den ökade frekvensen ställde på densamma. Styrelsen hade därför tänkt sig möjligheten att vid skolan få till stånd en ny avdelning i korgmakeri, i synnerhet som detta yrke för närvarande syntes erbjuda bättre förvärvsmöjligheter än vad fallet vore med bordbinderiet, inom vilket område fabrikernas tävlan vore svår att uthärda. Det överskott av sökande, som nu förefunnnes, skulle genom en dylik extra 3-arskurs avbördas, och skolan finge, om nämnda beräkning visade sig hållbar, efter 3 år återtaga sina vanliga dimensioner. Skulle det åter visa sig, att frekvensen av inträdessökande vore i stadigt stigande, finge styrelsen, efter vunnit erfarenhet härutinnan, hos Kungl. Maj:t föreslå nödiga åtgärder. Lokal för den tilltänkta nya avdelningen ansågo sig styrelsen kunna bereda i anslutning till nuvarande arbet-lokaler, och skulle genom den planerade förändringen åtskilliga fördelar kunna vinnas för skolans materialdepot, som för det dåvarande hade synnerligen trångt utrymme. En lämplig lärare hade styrelsen på förslag, och hade denne förklarat sig villig att vid behov ställa sin kraft till skolans förfogande.

Med hänsyn till de många blinda, som väntade på inträde i skolan, vore det synnerligen önskvärt, att frågan kunde få sin lösning så tidigt, att den nya avdelningen finge träda i verksamhet vid höstterminens början 1917.

Till ledning för bedömande av kostnaderna för den nya avdelningen hade styrelsen upprättat kostnad-förslag, vilket för höstterminen 1917 slutade på 2,700 kronor och för år 1918 på 5,400 kronor.

För år 1919 skulle utgifterna belöpa sig till samma summa som för 1918 eller 5,400 kronor, varemot omkostnaderna för varterminen 1920 beräknades till 6,500 kronor, beroende därpå, att utrustningsbidraget däri inginge med 3,750 kronor. Skolans styrelse hade tänkt sig att, därest pensionsstyrelsen icke ansågo sig böra bestrida kostnaderna för hela kursen, ingå till Kungl. Maj:t med begäran om medel för åren 1919—1920.

Anledningen till att hantverksskolans styrelse icke i skolans stater för åren 1917 och 1918 upptagit något belopp för ifrågavarande ändamål synes hava varit, att styrelsen tänkt sig, att kostnaderna för kursen, i vad de belöpte på åren 1917 och 1918, skulle kunna bestridas av pensionsstyrelsen.

Vid utgången av februari 1917 hade pensionsstyrelsen beslutat bidraga till yrkesutbildning vid hantverksskolan i Kristinehamn åt 32 blinda personer. Av dessa hava hittills endast 10 intagits i skolan, och de väntandes antal utgör salunda 22.

Ehligt de bestämmelser, som gälla angående användningen av de för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet anvisade medel, torde pen-

sionsstyrelsen icke vara berättigad att anslå medel för det i ovan omförmälda framställningar avsedda ändamål. Då någon sådan utredning, som avses i 12 § i lagen om allmän pensionsförsäkring, ännu icke verkställts, finnes icke heller möjlighet att av överskottsmedel ur pensionsförsäkringsfonden bestrida ifrågasatt kostnader, åtminstone icke i vad de skulle belöpa på år 1917.

Med hänsyn till vad sålunda blivit anført måste emellertid behovet av en utvidgning av hantverksskolan i Kristinehamn anses trängande, och vore därför synnerligen önskvärdt, att medel kunde ställas till förfogande av hantverksskolans styrelse för åstadkommande redan från och med höstterminen 1917 av den ifrågasatta utvidgningen av hantverksskolan.

Över pensionsstyrelsens framställning avgav folkskolöverstyrelsen efter hörande av inspektören för blindundervisningen den 2 april 1917 infordrat utlåtande och uttalade därvid såsom sin mening, att en utvidgning av hantverksskolan, på sätt skolans styrelse ifrågasatt, snarast möjligt borde komma till stånd.

Frågan om upprättandet av den nya avdelningen i korgmakeri måste emellertid då tills vidare förfalla, enär ledamoten av hantverksskolans styrelse, bankdirektören A. G. Hedin, som lovat att till förfogande ställa lokal för nämnda arbetsavdelning, den 12 mars 1917 avlidit, och sådan lokal därefter icke vidare stod till buds.

Sedan riksdagen år 1918 beviljat medel för uppförande av nya byggnader för hantverksskolan och skolan har utsikt att under sommaren 1920 inflytta i dessa byggnader, utgör lokalfrågan icke längre något hinder för den nya arbetsavdelningens inrättande, varför styrelsen, såsom i det föregående omförmålts, nu gjort framställning om anslag för ändamålet.

De av styrelsen beräknade kostnaderna för den nya avdelningen under höstterminen 1920 äro följande:

arvode till en arbetslärare i korgmakeri	kronor 1,000:—
ersättning för bostad med värme åt d:o.....	» 400:—
arvode för ämnes- och handarbetsundervisning	» 600:—
» » undervisning i gymnastik.....	» 180:—
utackorderingsbidrag till behövande elever, 15 elever à	
kronor 75:— för termin	» 1,125:—
diverse utgifter	» 245:—
	<hr/>
	Summa kronor 3,550:—

Beträffande styrelsens hemställan angående höjning av det ordinarie anslaget yttrar folkskolöverstyrelsen bland annat:

Vad först angår det ordinarie anslaget till hantverksskolan, finner överstyrelsen, som i ärendet inhämtat yttrande av inspektören för blindundervisningen, på grund av

förhandenvarande omständigheter en förstärkning därav oundgänglig men anser, att de härför behövliga medlen böra anvisas icke såsom förhöjning av det ordinarie anslaget utan, i likhet med vad som skett beträffande år 1919, såsom särskilt anslag å extra stat till förstärkande av det ordinarie anslaget.

Vad angår de båda utgiftsposterna »avlöningar till timlärare, magasinsbiträden m. m. samt utrustningsbidrag till avgående elever», har överstyrelsen i sin denna dag avgivna framställning angående anslag å tillägsstat för år 1919 till ifrågavarande läroanstalt förordat en höjning av desamma beträffande sistnämnda år med samma belopp, som av skolstyrelsen nu föreslagits för år 1920, och överstyrelsen anser sig vid sådant förhållande givetvis böra förorda sistnämnda förslag.

Den betydliga ökningen av posten »värme och lyshällning» har vidtagits under den förutsättningen, att den av 1918 års riksdag beslutade nybyggnaden för skolan skall kunna tagas i bruk under sommaren 1920. Visserligen kan man med hänsyn till rådande ovissa förhållanden inom byggnadsfacket icke hava någon full trygghet för att byggnadsarbetet hinner bli färdigt till sagda tidpunkt, men försiktigheten torde dock bjuda att reservera de för den nya byggnadens uppvärmning nödiga medlen.

Beträffande slutligen det begärda beloppet till anställande av en springgosse för butiken och materialdepån finner överstyrelsen icke anledning att framställa någon invändning.

Överstyrelsen vill alltså förorda, att för här berörda ändamål beräknas ett belopp av sammanlagt 7,050 kronor, vilket i enlighet med vad överstyrelsen förut anfört torde böra anvisas å extra stat för år 1920 såsom förslagsanslag, högst.

Vid bifall till vad överstyrelsen sålunda förordat skulle skolans stat för år 1920 frånsatt avlöningar te sig sålunda:

A. Inkomststat.

1. Statsanslag.

Ordinarie reservationsanslag till övriga utgifter för skolverksamheten	kronor	11,000:—	
Förslagsanslag å extra stat till förstärkande av det ordinarie anslaget	»	7,050:—	kronor 18,050:—

2. Inkomster av affärsverksamheten.

Intressemedel, förslagsvis	kronor	1,000:—	
Försäljningsmedel, förslagsvis	»	131,000:—	» 132,000:—
			<hr/> Summa kronor 150,050:—

B. Utgiftsstat.

1. Övriga utgifter för skolverksamheten.

Hyror och underhåll av lokalerna	kronor	3,500:—	
Avlöningar till timlärare, magasinsbiträden, springgosse m. m.	»	6,300:—	
Utackorderingsbidrag till behövande elever	»	6,000:—	
Utrustningsbidrag till avgående elever	»	5,500:—	
Värme och lyshällning	»	6,000:—	
Diverse utgifter	»	1,750:—	kronor 29,050:—

2. *Materialier m. m.*

Förslagsvis..... kronor 121,000:—
Summa krouor 150,050:—

ägande skolans styrelse beträffande de under 1. här ovan upptagna utgiftsposterna att å en post göra någon minskning och å en annan någon ökning, endast utgiftsstaten i sin helhet icke överskrides.

I fråga om det av styrelsen nu begärda anslaget för upprättande av en ny korgmakeriavdelning vid skolan anför överstyrelsen:

Vad angår det av skolstyrelsen äskade anslaget å extra stat för år 1920 för upprättande från och med höstterminen samma år av en ny korgmakeriavdelning vid skolan, vill överstyrelsen erinra om att skolstyrelsen redan tidigare gjort framställning angående en sådan utvidgning av skolans verksamhet. I anledning av framställning i sådant avseende från skolstyrelsen framhöll nämligen pensionsstyrelsen, som det ju tillkommer att sörja för invaliders utbildning för samhällsnyttigt arbete, i skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 mars 1917 behovet av inrättande av en ny korgmakeriavdelning vid skolan samt önskvärheten av att medel kunde ställas till styrelsens förfogande för åstadkommande redan från och med höstterminen 1917 av en dylik korgmakeriavdelning. I infortrat utlåtande den 2 april samma år har ock överstyrelsen för sin del tillstyrkt nämnda utvidgning. På grund av de lokala svårigheterna för skolan har den sålunda ifrågasatta utvidgningen av dess verksamhet dock måst tills vidare uppskjutas.

Om nu, såsom är att hoppas, skolan från och med höstterminen 1920 kommer att disponera över tillräckliga lokaler, skulle det hittillsvarande hindret för inrättande av ifrågavarande nya arbetsavdelning bortfalla. Och då behovet av ökade utbildningsmöjligheter för vuxna blinda är synnerligen stort, i det ett betydande antal sökande anmälts till intagning i skolan, för vilka utrymme ej kan beredas, synes det högeligen önskvärt, att medel ställas till förfogande för den nya avdelningens inrättande snarast möjligt.

Överstyrelsen finner icke skäl till anmärkning mot den gjorda kostnadsberäkningen och vill förorda, att ifrågasatta belopp, 3,550 kronor, äskas hos riksdagen såsom reservationsanslag å extra stat för år 1920.

Departementschefen.

Jag vill till en början något uppehålla mig vid löneregleringsfrågan.

Den av mig i det föregående lämnade redogörelsen för denna fråga giver vid handen, att nuvarande avlöningsförmåner för blindskolornas lärarpersonal i stort sett anpassats efter de avlöningsförmåner, som tillförene tillkommit motsvarande eller jämförliga befattningshavare vid de allmänna undervisningsanstalterna. Då nu genom beslut av 1918 års lagtima riksdag en genomgripande lönereglering för dessa sistnämnda blivit genomförd, har med allt fog yrkats på en förbättring av blindlärnarnas avlöningsförhållanden; och det synes mig självfallet, att denna löneregleringsfråga, vilken till sitt omfång är relativt obetydlig och vars ekonomiska verkningar äro av ringa omfattning, med det snaraste bringas till avgörande. Även om de föreliggande förslagen ej erbjuda en fullt auto-

matisk avspegling av de utav 1918 års lagtima riksdag för övriga lärare fattade beslut, äro de dock i huvudsak uppgjorda med behörigt hänsynstagande till de lönesatser, som av nämnda riksdag bestämts, ävensom till de av riksdagen i övrigt i samband därmed vidtagna åtgärder. Jag anser mig också kunna i stort sett tillstyrka de förslag, som nu föreligga. I ett och annat avseende föränledes jag dock att göra erinringar.

Vad först angår *rektorerna*, finner jag billigt, att rektorn vid Tomtebodainstitutet varder i avlönings- och pensionshänseende jämställd med manlig rektor vid allmänt läroverk och folkskoleseminarium. De göromål, som tillkomma denne — ansvarsfulla och krävande som allt arbete, vilket åvilar en rektor, men i detta fall fordrande en alldeles speciell förfarenhet och omtanke — synas mig motivera ett sådant förslag. Att rektorsbefattningen vid Tomtebodainstitutet bör beklädas med manlig innehavare finner jag vara påkallat av denna befattnings natur. Något annat har mig veterligen icke heller ifrågasatts.

För en var av rektorerna vid blindundervisningsanstalterna i Växjö och Kristinehamn, vilka för närvarande äro i avlöningshänseende likställda, föreslår folkskolöverstyrelsen en avlöning av 5,500 kronor, därav 3,800 kronor lön och 1,700 kronor tjänstgöringspenningar, vartill skulle komma fri bostad och värme. Även jag finner den nuvarande likställigheten mellan sistbenämda båda rektorer böra bibehållas. I avseende å avlöningens belopp anser jag mig, i betraktande av att ålderstillägg ej skulle ifrågakomma, böra förorda detsamma, dock med den jämkningen, att av totalavlöningen, 5,500 kronor, 3,700 kronor böra utgöra lön och 1,800 kronor tjänstgöringspenningar. Förslaget innebär vidare, att kvinna skulle kunna vinna befordran till rektorsbefattning vid förskolan i Växjö. Då denna tjänst tillsättes av skolöverstyrelsen och icke av Kungl. Maj:t, torde någon formlig framställning om riksdagens medgivande härtill icke erfordras. Dock synes avlöningsbeloppet för eventuell kvinnlig rektor vid denna skola böra fastställas av riksdagen, och har jag ej något att erinra mot vad i detta hänseende föreslagits, nämligen en avlöning av 4,500 kronor, därav 3,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar.

Enligt folkskolöverstyrelsens förslag skulle pensionsunderlaget för manlig rektor vid en var av blindundervisningsanstalterna i Växjö och Kristinehamn bestämmas till 4,200 kronor. Jag anser detta belopp böra begränsas till 4,000 kronor, motsvarande alltså pensionsunderlaget för manlig adjunkt vid allmänt läroverk. För kvinnlig rektor vid Växjöskolan torde ett pensionsunderlag av 3,300 kronor få anses skäligt.

Beträffande *ämneslärarna* innebär förslaget, att samtliga dessa (3 manliga och, fränsett de 2 första lärarinnorna, 4 kvinnliga vid Tomtebodaskolan,

3 kvinnliga vid Vaxjöskolan och 1 kvinnlig vid Kristinehamnsskolan) skola jämföras med övningsskollärarna vid folkskoleseminarierna, sådana avlöningsgarna för de sistnämnda faststälts vid 1918 års lagtima riksdag, dock med den skillnaden, att blindskolornas ämneslärare skulle utöver den kontanta avlöningen komma i åtnjutande av fri bostad och värme. Jag finner övertygande skäl vara anförda för en sådan anordning och vill för egen del förorda densamma. Den förordade likställigheten mellan blindskolornas ämneslärare och övningsskollärare vid folkskoleseminarium torde dock allenast inskränka sig till de kontanta avlöningsförhållandena; i pensionshänseende, i vilket avseende övningsskollärarna äro delägare i folkskollärarnas pensionsinrättning, saknas anledning tillstyrka sådan jämförelse, och torde ifrågakörande ämneslärare böra vara underkastade bestämmelserna i civila pensionslagen.

Två första lärarinnor, den ena vid institutet och den andra vid förskolan å Tomtebodas, åtnjuta för närvarande 300 kronors högre avlöning än ämneslärarinnor och förskolelärarinnor. Det föreliggande förslaget avser ett bibehållande av detta tillägg, i följd varav för en var av bemälda första lärarinnor förordas en avlöning av 3,100 kronor. Jag vill tillstyrka detta avlöningsbelopp, av vilket 2,000 kronor synes böra utgöra lön och 1,100 kronor tjänstgöringspenningar, varjämte böra till lönen komma tre ålderstillägg, vart och ett å 300 kronor.

Vad som föreslagits i fråga om avlöningarna för arbetslärarna (3 vid Tomtebodaskolan och 3 vid Kristinehamnsskolan) samt för handarbetslärarinnorna (3 vid Tomtebodaskolan) ävensom i fråga om lärarinna i hushållsgöromål vid Tomtebodainstitutet har jag i betraktande av kompetenskraven måst finna synnerligen högt tilltaget. För arbetslärare förordas en avlöning av 3,000 kronor, därav 2,000 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar, jämte 3 ålderstillägg å 400 kronor. Ifrågakörande lärare hava jämförts med lärarna i manlig slöjd vid folkskoleseminarierna. Jag kan icke finna en sådan jämförelse äga grund för sig och vill föreslå för arbetslärare en avlöning av 2,600 kronor, därav 1,700 kronor lön och 900 kronor tjänstgöringspenningar, jämte rätt till tre ålderstillägg, vart och ett å 300 kronor. Den föreslagna likställigheten mellan handarbetslärarinnor och ämneslärarinnor kan jag ej heller biträda. Varken vederbörande lärarinnors utbildning eller arten av deras tjänstgöring motivera efter min uppfattning en sådan likställighet. I anslutning till de belopp, jag förordat för arbetslärare, synes mig avlöningen för handarbetslärarinna böra bestämmas till 2,400 kronor, därav 1,600 kronor lön och 800 kronor tjänstgöringspenningar, jämte rätt till tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor. Enahanda avlöningsförmåner böra tillkomma lärarinnan i hushållsgöromål vid Tomtebodainstitutet.

Beträffande musiklärarna vid Tomtebodainstitutet har från institutets sida föreslagits, att avlöningen för dessa måtte bestämmas med hänsyn tagen till avlöningen för musiklärare vid folkskoleseminarium. I anslutning härtill beräknas för läraren i instrumentalmusik en begynnelseavlöning av 3,120 kronor, vilket belopp — i betraktande därav att vederbörande befattningshavare åtnjuter bostad med värme — avrundats nedåt till 2,800 kronor. Folkskolöverstyrelsen däremot anser avlöningen böra anpassas efter samma grunder som för musiklärare vid realskolor och kommer därvid till en begynnelseavlöning av 2,760 kronor, vilken avrundats till 2,800 kronor. Emellertid är i överstyrelsens förslag, i motsats till vad fallet är beträffande institutets förslag, ingen reducering gjord med hänsyn till fri bostad och värme. För egen del finner jag den av överstyrelsen angivna beräkningsgrunden vara den riktigare; tager man så i betraktande berörda naturaförmåner, vilka av institutet synas värderas till omkring 300 kronor, torde avlöningen för ifrågavarande musiklärare böra bestämmas till 2,500 kronor. Av detta belopp lära 1,600 kronor böra utgöra lön och 900 kronor tjänstgöringspenningar. Ålderstilläggen böra bestämmas till tre, vart och ett å 300 kronor. Förslaget beträffande den andre musikläraren anser jag mig böra tillstyrka.

Vad så angår gymnastikläraren vid Tomtebodainstitutet förordar institutet för denne — med enahanda beräkningsgrunder som för folkskoleseminariernas gymnastiklärare — en begynnelseavlöning av 1,800 kronor. Folkskolöverstyrelsen, som anser, att utgångspunkten bör utgöras av avlöningen för gymnastiklärare vid realskola, kommer därvid till en begynnelseavlöning av 1,610 kronor, vilket belopp överstyrelsen, under åberopande att denne lärare icke hade full tjänstgöring och alltså ej borde erhålla fri bostad vid institutet, höjer till 2,000 kronor. Om jag också godtager överstyrelsens beräkningsgrunder i fråga om gymnastiklärarens avlöning, kan jag dock ej ansluta mig till den av överstyrelsen angivna motiveringen för avlöningens ytterligare höjning. Avlöningen synes mig böra bestämmas till 1,700 kronor, därav 1,100 kronor lön och 600 kronor tjänstgöringspenningar. Härtill böra komma tre ålderstillägg, vart och ett å 200 kronor.

Vad slutligen föreslagits i fråga om arvoden åt en kamrerare och sekreterare vid institutet samt åt en sekreterare och räkenskapsförare vid en var av de övriga anstalterna har jag intet annat att erinra mot överstyrelsens förslag än att anslagen böra i vederbörande stater upptagas under rubriken: till kamrerar- och sekreterargöromålen bestridande, respektive till sekreterar- och räkenskapsförargöromålen bestridande.

Det från vederbörande läroanstalter framlagda och av blindinspektören förordade förslaget om en retroaktiv tillämping från och med år 1919

av de föreslagna nya avlöningsbestämmelserna kan jag icke tillstyrka. Uppenbarligen böra nu avhandlade lärarkategorier utöver eventuellt erhållen löneförbättring komma i åtnjutande av den krigstidshjälp och krigstidstillägg, som kan komma statens övriga tjänst innehavare till del.

Beträffande villkor och bestämmelser för åtnjutande av de nya avlöningsförmånerna torde i tillämpliga delar och med bibehållande av vissa hittills för blindskolorna gällande föreskrifter böra gälla vad i enahanda hänseenden stadgats för lärare eller beträffande semester för rektorer föreslagits vid statens andra undervisningsanstalter. Jag återkommer straxt härtill. Nu gällande grunder för vikariers avlöning synas mig böra i huvudsak bibehållas.

Vad så angår den av folkskolöverstyrelsen ifrågasatta omgrupperingen av de till blindundervisningsanstalterna i riksstaten uppförda anslagen anser jag mig med hänsyn till vad statskontoret i detta avseende anfört icke kunna förorda en anordning sådan överstyrelsen tänkt sig. Avlöningarna böra såsom hittills utgå från till varje särskild läroanstalt anvisade bestämda anslag.

De av mig förordade förhöjda avlöningarna ävensom förslaget om rätt till semester å rektorerna komma uppenbarligen att inverka något på det nuvarande förslagsanslaget å 1,200 kronor till bidrag till avlöning av vikarier för lärare vid blindundervisningsanstalter. Att nu företaga en höjning av detta anslag synes mig icke vara erforderligt, utan torde en sådan böra vidtagas, sedan erfarenheten visat, i vilken utsträckning anslaget blivit taget i anspråk.

I anslutning till vad jag sålunda anfört och förordat skulle staterna för de särskilda blindundervisningsanstalterna få följande utseende:

*Förslag till stat för institutet och förskolan för blinda
å Tomtebodas.*

A. Inkomststat.	
Ordinarie statsanslag	kronor 102,450
Elevavgifter	» 46,500
	Summa kronor 148,950

B. Utgiftsstat.		Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	Anmärkningar.
1) Avlöningar.		Kronor.	Kronor	Kronor.	
1 rektor, förutom boställsvåning med värme och planteringsland, därest tillgång till sådant finnes	5,000	2,500	7,500		
1 ämneslärare vid institutet, förutom bostad med värme	2,100	1,300	3,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kronor, efter 10 år med ytterligare 400 kronor och efter 15 år med än ytterligare 400 kronor.	
2 ämneslärare vid institutet, förutom bostad med värme	4,200	2,600	6,800		
1 första lärarinna vid institutet, förutom bostad med värme	2,000	1,100	3,100		
1 första lärarinna vid förskolan, förutom bostad med värme	2,000	1,100	3,100	Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kronor, efter 10 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med än ytterligare 300 kronor.	
1 ämneslärarinna vid institutet, förutom bostad med värme	1,800	1,000	2,800		
1 lärarinna vid förskolan, förutom bostad med värme	1,800	1,000	2,800		
2 lärarinnor vid förskolan, förutom bostad med värme	3,600	2,000	5,600		
1 arbetslärare, förutom bostad med värme	1,700	900	2,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kronor, efter 10 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med än ytterligare 300 kronor.	
2 arbetslärare, förutom bostad med värme	3,400	1,800	5,200		
1 handarbetslärarinna, förutom bostad med värme	1,600	800	2,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor, efter 10 år med ytterligare 200 kronor och efter 15 år med än ytterligare 200 kronor.	
2 handarbetslärarinnor, förutom bostad med värme	3,200	1,600	4,800		
1 lärarinna i hushållsgöromål, förutom bostad med värme	1,600	800	2,400		
1 musiklärare, förutom bostad med värme	1,600	900	2,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kronor, efter 10 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med än ytterligare 300 kronor.	
1 musiklärare, arvode	—	—	650	Efter 5 år kan avlöningen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor, av vilket belopp 60 kronor skola utgå till lön och 40 kronor till tjänstgöringspenningar.	
Musikundervisningen i övrigt	—	—	1,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor, efter 10 år med ytterligare 200 kronor och efter 15 år med än ytterligare 200 kronor.	
1 gymnastiklärare	1,100	600	1,700		
Till kamrerar- och sekreterargöromålens bestridande	—	—	2 500		
Säger avlöningar		—	—	60 850	

	Summa.	Anmärkingar.
	Kronor.	
<i>2) Övriga utgifter.</i>		
Fastighetens underhåll	7,000	
Undervisnings- och arbetsmateriell	1,700	
Inventarier	3,500	
Kosthållet	30,000	
Beklädnad	11,000	
Läkare och sjukvård	3,100	
Vårdare och tjänstepersonal	10,500	
Tvätt och renhållning	3,000	
Värme och lyshållning	11,500	
Stallet	750	
Diverse utgifter	6,050	
Säger övriga utgifter	88,100	
Summa kronor	148,950	
<i>Anm. 1.</i>	Pensionsunderlaget för rektor utgör 5,600 kronor. Därest befattningshavare varit tillförordnad rektor, skall sådant vid bestämmandet av pensionens belopp räknas honom till godo på samma sätt, som om han varit befullmäktigad rektor.	
<i>Anm. 2.</i>	Av det till en musiklärare upptagna arvodet å 650 kronor skola 440 kronor anses utgöra lön och 210 kronor tjänstgöringspenningar.	
<i>Anm. 3.</i>	För musikundervisningen i övrigt utgår arvode efter 115 kronor för årlig veckotimme, sammanlagt högst 1,000 kronor för år; dock må sådan ersättning till förenämnda båda musiklärare kunna utgå allenast för tjänstgöring, som överskjuter respektive 24 och 4 veckotimmar. Därest annan musiklärare anlitas, beror arvode av överenskommelse med direktionen.	
<i>Anm. 4.</i>	Direktionen äger att beträffande de under 2) här ovan upptagna utgiftsposter å en post göra någon minskning och å en annan någon ökning, endast utgiftsstaten i dess helhet icke överskrides.	

Förslag till stat för förskolan för blinda i Växjö.

A. Inkomststat.

Ordinarie statsanslag	kronor	21,200
Elevavgifter	»	12,000
	Summa kronor	33,200

B. Utgiftsstat.

1) Avlöningar.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Summa.	Anmärkningar.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 rektor, förutom bostad med värme	3,700	1,800	5,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kronor, efter 10 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med än ytterligare 300 kronor.
1 lärarinna, förutom bostad med värme	1,800	1,000	2,800	
2 lärarinnor, förutom bostad med värme	3,600	2,000	5,600	
Till sekreterar- och räkenskapsförar-göromålens bestridande	—	—	600	
Säger avlöningar	—	—	14,500	

2) Övriga utgifter.

Fastighetens underhåll	1,000
Avlöning och städja till tjänstepersonalen	1,600
Kosthållet	8,395
Beklädnad	2,000
Tvätt och renhållning	500
Värme och lyshållning	3,150
Läkare och sjukvård	600
Undervisnings- och arbetsmateriell	300
Inventarier	650
Diverse utgifter	505
Säger övriga utgifter	18,700
Summa kronor	33,200

Anm. 1. Därest rektorsbefattningen innehaves av kvinna, skall avlöningen utgå med 4,500 kronor, därav 3,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar.

Anm. 2. Pensionsunderlaget för manlig rektor utgör 4,000 kronor och för kvinnlig rektor 3,300 kronor. Därest befattningshavare varit tillförordnad rektor, skall sådant vid bestämmandet av pensionens belopp räknas honom till godo på samma sätt, som om han varit befullmäktigad rektor.

Anm. 3. Styrelsen äger att beträffande de under 2) här ovan upptagna utgiftsposter å en post göra någon minskning och å en annan någon ökning, endast utgiftsstaten i dess helhet icke överskrides.

Förslag till stat för hantverksskolan i Kristinehamn för blinda.

A. Inkomststat.

1. Ordinarie statsanslag.

Bestämt anslag: till avlöningar	kronor 16,700	
Reservationsanslag: till övriga utgifter för skolverksamheten	» 11,000	kronor 27,700

2. Inkomster av affärsverksamheten.

Intressemedel, förslagsvis	kronor 1,000	
Försäljningsmedel, förslagsvis	» 58,500	» 59,500
Summa kronor		87,200

B. Utgiftsstat.

1) Avlöningar.

	Lön. Kronor.	Tjänstgöringspenningar. Kronor.	Summa. Kronor.	Anmärkingar.
1 rektor, förutom bostad med värme	3,700	1,800	5,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kronor, efter 10 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med än ytterligare 300 kronor.
1 lärarinna d:o d:o	1,800	1,000	2,800	
1 arbetslärare d:o d:o	1,700	900	2,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kronor, efter 10 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med än ytterligare 300 kronor.
2 d:o d:o d:o	3,400	1,800	5,200	
Till sekreterar- och räkenskapsförärgöromålens bestridande	—	—	600	
Säger avlöningar	—	—	16,700	

2) Övriga utgifter för skolverksamheten.

Hyrer och underhåll av lokalerna	4,020
Avlöning till timlärare, magasinsbiträden m. m.	3,330
Utackorderingsbidrag till behövande elever	6,000
Utrustningsbidrag till avgående elever	3,250
Värme och lyshållning	1,700
Diverse utgifter	1,200
Säger övriga utgifter för skolverksamheten	19,500

3) Materialier m. m.

Förslagsvis	51,000
Summa kronor	87,200

Anm. 1. Pensionsunderlaget för rektor utgör 4,000 kronor. Därest befattningshavare varit tillförordnad rektor, skall sådant vid bestämmandet av pensionens belopp räknas honom till godo på samma sätt, som om han varit befullmäktigad rektor.

Anm. 2. Styrelsen äger att beträffande de under 2) här ovan upptagna utgiftsposter å en post göra någon minskning och å en annan någon ökning, endast utgiftsstaten i dess helhet icke överskrides.

De för år 1919 gällande staterna för blindundervisningsanstalterna upptaga till avlöningar följande belopp:

för institutet och förskolan å Tomtebodå	kronor 37,450
» förskolan i Växjö	» 8,100
» hantverksskolan i Kristinehamn	» 9,000
	<hr/>
	Summa kronor 54,550

Lägges härtill det belopp av 10,000 kronor, som av riksdagen anvisats å extra stat för år 1919 till beredande av tillfällig löneförbättring under sagda år åt blindlärare, skulle sammanlagda kostnaden för avlöningar uppgå till 64,550 kronor. I förhållande härtill skulle de nya avlöningsstaterna innebära en ökning av 27,500 kronor.

Ålderstilläggen torde böra utgå som hittills av åttonde huvudtitelns förslagsanslag till ålderstillägg.

I avseende å de av mig framlagda statförslagen vill jag till sist allenast erinra därom, att de under övriga utgifter, respektive övriga utgifter för skolverksamheten upptagna anslagsposterna äro till sina belopp oförändrade. Visserligen visa sig, på sätt framgår av andra ärenden, som jag inom kort får tillfälle anmäla för Kungl. Maj:t, dessa poster ej motsvara vad i verkligheten för respektive ändamål erfordras, i det att vissa äro otillräckliga och andra åter uppvisa överskott, allt på grund av förhållanden, betingade av kristidens verkningar. Emellertid har jag vid det förhållande, att vederbörande styrelse äger befogenhet att å en post göra någon minskning och å en annan någon ökning, endast utgiftsstaten i dess helhet icke överskrides, ävensom med hänsyn till önskvärdheten att avvakta någon tids erfarenheter icke ansett några ändringar i förevarande hänseende nu böra vidtagas.

Vidare tillstyrker jag, att för åtnjutande av de avlöningsförmåner, som sålunda föreslagits för ordinarie befattningshavare vid statens blindundervisningsanstalter, må föreskrivas följande villkor och bestämmelser, nämligen *i fråga om ändrad tjänstgöringsskyldighet, förflyttning till annan tjänst, förening av tjänster m. m.:*

att befattningshavare skall, därest vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden vid en möjligen inträdande förändrad organisation av statens blindundervisningsanstalter eller eljest kan vara stadgad, vara pliktig att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, efter nya eller förändrade föreskrifter sköta de med befattningen förenade göromålen;

att befattningshavare vidare skall, likaledes med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, vara pliktig att vid en möjligen inträdande förändrad organisation av abnormundervisningsväsendet ävensom eljest, då Kungl. Maj:t med hänsyn till nämnda undervisningsväsendes behov, efter vederbörandes hörande, prövar sådant nödigt, låta sig förflyttas till annan befattning inom abnormundervisningsväsendet, dock att befattningshavare, som varder förflyttad till annan ort, skall vara berättigad att av statsverket erhålla skälig ersättning för flyttningskostnad till det belopp, Kungl. Maj:t för varje särskilt fall bestämmer;

att befattningshavare vidare skall vara skyldig underkasta sig de bestämmelser, som må bliva föreskrivna till lärjungarnas skyddande mot smittosam lungsot;

att med rektors- eller lärarbefattning, med undantag av musik- och gymnastiklärarbefattning, icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att innehavare av musik- eller gymnastiklärarbefattning vid institutet för blindas skall vara underkastad de ändrade bestämmelser, som kunna varda stadgade i fråga om förening av dylik befattning med annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att med befattning vid blindundervisningsanstalt ej må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag det vara må, så framt ej skolöverstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid anstalten, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tills vidare bibehållas; samt

att befattningshavare ej må åtaga sig undervisning vare sig i enskilda, kommunala eller andra läroanstalter, så framt ej, vad angår lärare, vederbörande direktion eller styrelse efter av skolöverstyrelsen angivna riktlinjer eller, vad angår rektor, skolöverstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande undervisning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid anstalten, finner uppdraget kunna få mottagas och tills vidare bibehållas,

i fråga om avlöningsförmånens uppbärande m. m.:

att tjänstgöringspenningar skola för samtliga befattningshavare beräknas efter kalenderår;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester men för den tid, han

åtnjutit tjänstledighet, skola utgå till den, som förordnats att uppehålla befattningen, dock att, därest lärare åtnjuter tjänstledighet för sjukdom och tjänsten uppehålles på sätt i § 14 av stadgan för läroanstalter för blinda den 29 maj 1896 sägs, läraren äger åtnjuta hela sin avlöning under en tid av högst en månad;

att, därest befattningshavare av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, befattningshavare äger tillgodonjuta hela lönen jämte förmån av bostad med värme, där sådan förekommer, eller i det fall att avlöningen utgöres av arvode, den del därav, vilken icke anses såsom tjänstgöringspenningar, men att, därest befattningshavare eljest undfår ledighet, såsom för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag, eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller av annan anledning är lagligen förhindrad att sköta befattningen, befattningshavaren kan förpliktas att under ledigheten, utöver tjänstgöringspenningarna, avstå så mycket av lönen eller arvodet, som för befattningens upprätthållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att avlöning ej må utgå till befattningshavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, så vida ej prövas skäligt låta honom uppbära något därav;

att den, som tillträder ny avlöningsstat, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattningen eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen eller, där avlöningen utgöres av arvode, den del därav, vilken icke anses såsom tjänstgöringspenningar, utgår till månaden slut; samt

att, då befattningshavare, som åtnjuter fri bostad, avlider, skolöverstyrelsen må, efter prövning av förekommande omständigheter, medgiva hans änka eller efterlevande familj att för avflyttning från bostaden njuta lämplig fardag;

i fråga om ålderstillägg:

att, därest förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning är i staten medgiven, tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under

villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid han åtnjutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, om sådan förekommer, efter än ytterligare fem år, ävenledes på samma villkor,

under iakttagande, vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej må tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd;

att därvid befattningshavare bör tillgodoräknas ej mindre den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till innehavande befattning, än även, vad angår ämneslärare, arbetslärare, handarbetslärarinna och lärarinna vid förskola eller vid hantverksskolan i Kristinehamn, den tid, varunder han eller hon innehaft motsvarande tjänst eller tjänst, som enligt den nya staten är förenad med lika hög avlöning som den tjänst, varför ålderstillägg ifrågasättes, vid annan statens läroanstalt för blindade eller, vid förflyttning från befattning vid förskolan å Tomtebodas till institutet, vid nämnda förskola;

att, därest ämneslärarinna och lärarinna vid förskola ävensom lärarinna vid hantverksskolan i Kristinehamn, vilken befordras till första lärarinna vid institutet å Tomtebodas, redan intjänat högre avlöning än första lärarinnas begynnelseavlöning, henne skola omedelbart tillgodoföras så många ålderstillägg som första lärarinna, att hennes avlöning i sistnämnda befattning blir lika hög som den avlöning hon senast åtnjöt som ämneslärarinna, resp. förskolelärarinna; skolande, där ämneslärarinna, resp. förskolelärarinna vid befordran till första lärarinna icke erhåller högre avlöning än den hon som ämneslärarinna, resp. förskolelärarinna uppburit, för uppflyttning i närmast högre lönegrad såsom första lärarinna henne tillgodoräknas den tid, varunder hon innehaft befattning som ämneslärarinna, resp. förskolelärarinna, efter det hon i denna befattning senast uppflyttades i högre lönegrad;

att ämneslärare må tillgodoräknas tjänstgöring som ordinarie lärare vid folkskola, skeppsgosseskola eller högre folkskola, tjänstgöring såsom lärare i övningsskola vid statens folkskoleseminarium, tjänstgöring vid under offentlig kontroll ställt småskollärarseminarium under den tid, statsbidrag utgått till hans avlöning enligt bestämmelserna om statsbidrag till folkskollärares avlöning, ävensom tjänstgöring såsom föreståndare eller lärare

vid skyddshem, som åtnjuter statsbidrag och antingen äger av Kungl. Maj:t stadfäst reglemente eller ock är av Kungl. Maj:t erkänt såsom allmän uppfostringsanstalt; samt

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning;

i fråga om semester, skyldighet att avgå från tjänsten och pensionsrätt:

att semester årligen må, när det kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, å tid av året, som av skolöverstyrelsen bestämmes, åtnjutas av rektor under en och en halv månad;

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är vid tiden för de nya lönestaternas ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat.

Jag vill till sist något vidröra den av styrelsen för hantverksskolan i Kristinehamn gjorda framställningen om dels ökat understöd såsom bidrag till täckande av skolans driftkostnader, dels ock medel för upprättandet av en ny arbetsavdelning vid skolan.

Såsom av det föregående framgår är för berörda driftkostnader i den av 1915 års riksdag godkända staten för skolan ett reservationsanslag av 11,000 kronor upptaget. Den nu ifrågasatta ökningen faller huvudsakligen på följande tre förutvarande poster: avlöning till timplärare, magasinsbiträden m. m., utrustningsbidrag till avgående elever samt värme och lyshållning och är givetvis föranledd av de senaste årens prisstegringar. Dessutom har nu upptagits en årsutgift av 800 kronor till en springpojke för butiken och materialdepån. Sagda ökning skulle uppgå till sammanlagt 7,050 kronor, vilken summa utgör 63,6 procent av det nuvarande reservationsanslaget. Med hänsyn till såväl nämnda prisstegringar som den omständigheten, att skolan bedriver en omfattande affärsverksamhet och fördenskull tydligen icke kan vara utan en springpojke, synes mig behovet av omförmälda ökning i statsunderstödet väl förklarligt, och i likhet med folkskolöverstyrelsen anser jag, att framställning bör göras hos riksdagen om medel för tillgodoseende av sagda behov. Någon nedläggning av det begärda beloppet finner jag mig icke kunna ifrågasätta. Skolans styrelse har hemställt, att av detta belopp 4,000 kronor måtte påföras det ordinarie reservationsanslaget och det övriga uppföras på extra stat. Detta förslag kan jag icke biträda under nuvarande förhållanden,

utan torde hela det ifrågavarande beloppet böra uppföras på extra stat för år 1920 såsom förstärkning av nämnda anslag.

Vad sedan angår frågan om upprättandet av en ny arbetsavdelning vid skolan synes mig behovet av en sådan avdelning vara till fullo ådaga-lagt; medel böra följaktligen äskas hos riksdagen för denna utvidgning av skolans verksamhet. Mot den för berörda avdelning gjorda kostnadsberäkningen, som av folkskolöverstyrelsen granskats och förordats, har jag intet att erinra. Ett reservationsanslag av 3,550 kronor torde således böra för ändamålet uppföras på extra stat för år 1920.

Under återopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen att

dels godkänna de av mig framlagda förslagen till ordinarie stater för institutet och förskolan för blindas å Tomtebodas, för förskolan för blindas i Växjö samt för hantverksskolan i Kristinehamn för blindas, att tillämpas från och med år 1920;

dels för åtnjutande av de avlöningsförmåner, som föreslagits för ordinarie befattningshavare, fastställa de av mig föreslagna villkor och bestämmelser;

dels förklara,

att en var, som med eller efter ingången av år 1920 tillträder befattning vid statens läroanstalter för blindas, skall vara skyldig underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser samt

att de förutvarande innehavare av befattningar vid sagda anstalter, vilka icke före viss av Kungl. Maj:t bestämd tidpunkt anmäla, att de vilja underkasta sig den nya avlöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande avlöningsförmåner;

dels godkänna följande grunder för avlöande av vikarier för lärarpersonalen vid statens blindundervisningsanstalter, nämligen

att arvodet till vikarie för rektor vid blindundervisningsanstalt skall utgå, på sätt Kungl. Maj:t för varje särskilt fall förordnar,

att arvodet till vikarie för annan av ifrågavarande lärarpersonal skall utgå med ett belopp motsvarande den kontanta begynnelseavlöningen för den tjänst, som av vikarien uppehålls,

att vad som vid lärare beviljad tjänstledighet på grund av sjukdom utöver de till tjänsten hörande tjänstgöringspenningar, vilka vikaren äger uppbära, eller särskilt bestämd andel av lönen erfordras för att arvodet till denne skall uppgå till nyssnämnda belopp, skall utgå av statsmedel;
dels, vid bifall till de av mig framlagda statförslagen, höja

det *ordinarie anslaget* till institutet och förskolan för blinda å Tomtebodas, nu 79,050 kronor, med 23,400 kronor till 102,450 kronor,

det *ordinarie anslaget* till förskolan för blinda i Växjö, nu 14,800 kronor, med 6,400 kronor till 21,200 kronor samt

det *ordinarie bestämda anslaget* till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda, nu 9,000 kronor, med 7,700 kronor till 16,700 kronor;

dels ock till hantverksskolan i Kristinehamn för blinda anvisa på *extra stat* för år 1920

ett förslagsanslag, högst 7,050 kronor, till förstärkande av det på skolans ordinarie stat uppförda reservationsanslaget samt

ett reservationsanslag av 3,550 kronor till uppehållande vid skolan under höstterminen 1920 av ytterligare en korgmakeriavdelning.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla; och skulle proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Em. G:son Bergman.
